

«SLOVENE» velja
 za pošti na vse strani Jugo-
 slavije in v Ljubljani:
 za celo leto naprej... K 84—
 za pol leta... » 42—
 za štiri leta... » 21—
 za en mesec... » 7—
 za mesecstvo celoletno K 85—
 za Sobotna izdaja: —
 za celo leto... K 15—
 za mesecstvo... » 20—

SLOVENE

»SLOVENE« Inzerati
 Enostopna petstvarica (36 mm
 široka in 3 mm visoka ali nje
 prostor)
 za enkrat... » K 1-20
 uradni razglaš... » K 1-30
 Pri naročilu nad 10 objav
 popust.
 Najmanjši oglas 50/6 mm K 4—
 Poslano: —
 Enostopna petstvarica K 3—
 Izhaja vsak dan izvenredni po-
 nedeljek in dan po prazniku,
 ob 8. uri jutraj.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
 Rokopisi se ne vračajo; neuradna pisma se ne
 sprejemajo. Uredn. telef. št. 90, uprava, št. 323.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne krate.
 Ljubljanske št. 930 na naročnike in št. 349 na oglase.
 avstr. in češke 24.797, ogr. 26.511, tuj. — haro, 7583.

Slovenskemu ljudstvu!

Odkar se je v narodnem predstavništvu osnovala demokratska zajednica, ni bilo v zbornici več solidarnega sodelovanja vseh parlamentarnih skupin. Skrb za strankarsko bodočnost je prevladala v osrednji vladi in izzvala hudo krizo. Za državno vodstvo sta tekmovali dve najmočnejši skupini v zbornici: demokratska zajednica in radikalni klub.

Za Jugoslovanski klub je v tej borbi dveh najmočnejših skupin za prvenstvo in moč v državi bila merodajna edino le dobrobit naroda in države. Kajti:

Ureditve vrednosti našega denarja z vso silo, trka na vrata parlamenta. Čimbolj se odlašaja rešitev tega vevlažnega vprašanja, tem slabša je vsak dan plačilna moč države in posameznika.

Prospeh države in socialna pravičnost zahtevata davek na vojne dobičke. Po preteku več kot 8 mesecev narod še vedno zamača na volivni zakon za celo državo.

Rane, ki jih je zadala svetovna vojska kmetu, se morajo zaceliti in dvigniti se mora njegova gospodarska moč, da ne obnemore pod težo posledic vojnega gospodarstva. Agrarna reforma: razdelitev velikih posestev se mora rešiti v korist zemlje potrebnih slojev, da ne bo treba nikomur, ki hoče zemljo obdelovati, iskati svojega obstanka po tujem svetu.

Teža previsoke in krivične carine se mora sneti z ramen prebivalstva. Pravilno se mora preosnovati tudi zakon o dohodninskem davku.

Opravičen je klic ljudstva po občinskih volitvah na podlagi splošne, enake volivne pravice za moške in ženske, da ljudstvo izroči občinske posle osebam, ki jim zaupa in si po svoje uredi občinsko gospodarstvo.

Kmetškemu stanu je omogočiti strokovno izobrazbo, da bo kos svojim težavnim nalogam in bo mogel dvigniti svojo gospodarsko moč in produktivnost zemlje.

Prosta pot razvoju našega zadružništva. Izvoznice je treba odvzeti židom in drugim sorodnim elementom, ki izsesavajo narod, in jih izročiti zadružništvu, da bodo imeli korist najširši sloji. Le tako bo mogoče pravično urediti cene raznim pridelkom.

Ministrstvo za socialno politiko je bilo še popolnoma neurejeno. Začel ga je organizirati še-le naš zastopnik v prejšnji vladi, ki se je takoj lotil resnih socialnih vprašanj: bitra in dobra rešitev vprašanja vojnih invalidov, vdov in sirot, državno posredovanje dela, 8-urni delavnik v industrijskih podjetjih in socialno zavarovanje. Njegovo započeto delo je treba čimprej izvršiti.

Tudi industrijo in obrt, ki sta mnogo trpela v vojni, je treba podpreti in postaviti na trden temelj.

Vse te naloge so nujne in tako težavne, da jih ne more sama rešiti nobena izmed večjih skupin v parlamentu, ampak zahtevajo skupnega in složnega sodelovanja vsaj vseh večjih skupin. Strankarska vlada pa izziva samo boje in otežuje resno parlamentarno delo.

Tega načela se je držal Jugoslovanski klub v krizi, zato je odklonil vstop v demokratsko-socialistično vlado, v to nenaravno in zato krhko zvezo, ki za resno in uspešno delovanje v zbornici ne daje nobenega jamstva, nima zase predstavnikov, ki bi v resnici zastopali večino naroda ne pri Srbih, ne pri Hrvatih, ne pri Slovencih, ne uživa pa tudi zaupanja pri ostalih skupinah, ker se stranke ne sdiho po lepih, pisanih programih, ampak predvsem po dejanjih. Teško je zaupati vodstvo vlade stranki, ki vidi bodočnost države in svojo strankarsko moč predvsem v policijskem sistemu in oviranju ustavno zajamčene svobode državljanov drugega mišljenja. Ker je osvobodena ozirov vladne stranke, bo delegacija Jugoslovanske Ljudske Stranke lažje krepko nastopala zoper vsako omejevanje opravičene svobode, zoper vsak politični terorizem in absolutizem. Napovedala bo boj neodkritemu ovaduštvu, ki išče nedolžnih žrtev še iz leta 1914, in preiskuje pezdire v očesu svojega bližnjega iz dobičkaželjnosti in strankarskega koristolovstva pod krinko patriotizma. Ljudska Stranka se pa te naloge lahko tudi uspešno loti, ker je ona edina iz lastne inicijative že med vojno izčistila svoje lastne vrste.

Boj korupciji na celi črti, to je in mora biti geslo vseh, ki res hočejo močno državo in srečen narod. Nered na železnica, slabe poštne razmere, pomanjkanje premoga, slaba uprava, vse to so več ali manj tudi posledice šibkih vodilnih mož ali korupcije.

Da bo mogoče vse, kar je nezdravega izlečiti, mora narod sam po svojih zastopnikih v najširšem smislu sodelovati. Zatorej naj se skličejo tudi pokrajinski zbori.

Jugoslovanska Ljudska Stranka stopa na plan, njen program pridobiva vsak dan novih pristašev in prijateljev po celi Jugoslaviji. Hrvatsko ljudstvo, v svoji zgodovini tolikokrat prevarano z zaupanjem upira svoje poglede v Jugoslovansko Ljudsko Stranko. V ponosni Bosni in Hercegovini se njene vrste širijo, ker zna narod dobro razločevati pravo od potvorjenega. Kršna Dalmacija težko pričakuje, da se po Jugoslovanski Ljudski Stranki osvobodijo kapitalistične družbe, ki pod krinko patriotizma uganja teroristično politiko. Tudi v Srbiji sami najširše plasti naroda zrējo z velikim zanimanjem in simpatijami na mirno, premišljeno in stvarno delo Ljudske Stranke. Srbski seljak vidi pred seboj uničene domove, vsled dolgih junaških bojev zaostalo in čisto razorano gospodarstvo, pomanjkanje živine. Želi si zopet postaviti zadružno organizacijo in jo izpopolniti, želi si dobro urejenega šolstva, skrbi ga vprašanje o povrnitvi vojne škode. Srbski kmet, delavec in inteligent se zavedajo, da se smejo pri vseh teh svojih stremljenjih zanašati na najodločnejšo oporo pri parlamentarnih zastopnikih Jugoslovanske Ljudske Stranke.

Positivno delo naše stranke je luč, katere žarki osvetljujejo sijajno bodočnost stranke. Ideje naše so zmagovite, ker so zdrave. Bodočnost Jugoslovanske Ljudske Stranke pomeni bodočnost celega troimenega naroda in države. V svesti si, da narod odobrava pota Jugoslovanskega kluba in da mu zaupa, bo kakor v zgodovinski preteklosti, tudi v bodočnosti visoko dvigal nacionalno zastavo, gradil trdno državno stavbo socialne pravičnosti.

Predstavniki naroda v Jugoslovanskem klubu se v tem za državo in narod veleresnem času obračamo na narod s pozivom, da neomahljivo vztraja pri svojih idealih za narodno jugoslovansko državo, da se krepkeje in resneje združi in zbere v neprodorne vrste Jugoslovanske Ljudske Stranke, podpre tako z močjo organizacije delovanje svojih preizkušenih bojnikov za narodno osvobodjenje in tako podkrepiti tudi parlamentarno delo Jugoslovanskega kluba v zbornici.

Belgrad, 23. avgusta 1919.

Banič, Brodar, Deželič, Fon, Gostinčar, Grafenauer, Hohnjec, dr. Jankovič, dr. Korošec, Lovrenčič, Pišek, dr. Pogačnik, Schaubach, Smodej, Sušnik, Šimrak, Strcin, Vese njak.

Poslanica.

Jugoslovanski klub je ob nastopu nove vlade izdal poslanico, ki jo priobčujemo na uvodnem mestu. V njej je s kratkimi, a ostrimi in jasnimi besedami označil rane našega političnega in gospodarskega življenja, ki so vzrok vseh mrzlic naše mlade države. Klub ne zavija teh bolečih mest v bombaž dolgih, učeno zvenceh stavkov, ki smo jih že od nekdanj občeudovali v vladnih izjavah, ampak kaže s prstom naravnost na ulje in imenuje zdravilo. To zdravilo se imenuje odprava korupcije in nemarnosti v upravi, vpeljava socialnega mišljenja v vseh oblikah državnega življenja ter zatiranje razbrzdanega strankarstva, iz katerega vse zlo izvira.

Že v prejšnjem, koalicijskem kabinetu je strankarska občutljivost in zavist med demokrati in radikali ovirala mirno, stvarno delo. To je čutil in vedel ves parlament, čutilo je pa tudi naše ljudstvo, ki ni moglo razumeti, zakaj padajo naši bankovci do cen makulature, zakaj zastaja promet, zakaj narašča draginja, zakaj nikjer ni opaziti najmanjše volje, da se vpele ustavno življenje. Crv, ki je glodal notranjo moč našega državnega organizma, je bilo strankarstvo v kabinetu. Iztrgati se da to zlo le s tem, da se združijo vse stranke po lojalnem dogovoru okrog skupnega programa in se resno lotijo, da ga izvrše. Demokrati tega niso uvideli. Pogajanja za koncentracijski kabinet so vodili s postranskim upanjem, da se jim morda le posreči prepričati ga in dobiti vlado v lastne roke. To se je zgodilo in danes smo na slabšem, nego včeraj, ko smo bili na slabem: strankarski boj med demokrati in radikali, ki se je doslej skrival za koalicijskim kabinetom, bo plačil z vso silo na dan, bo pritegnil druge manjše skupine v svoj vrtinec, in med tem ko bo vlada trošila svoje že po naravi šibke moči, da brani sebe in čija oporica, se bo zlo korupcije, slabega gospodarstva in neustavnosti paslo dalje po našem državnem telesu. Nekako cinično se glasi po vsem tem poziv vlade k skupnemu sodelovanju vseh strank. Ustvarili so vlado strankarstva, da pobijajo strankarstvo; z besedami obsojajo, ki čemur vabi in izziva njih dejanje.

Jugoslovanski klub je v tej nečedni strankarski borbi ostal sam in čist. Niti v strankarsko vlado, niti v opozicijski blok ni hotel. Oboje je tvorba, ki je značaja kluba in njegovega programa docela notranje nesorodna; taka družba bi ga mogla na nadaljnji poti le ovirati, njegove moči le vezati. Naj se izhruje ta vihar strankarskih strasti, naj se izdivja neukrotljiva bojaželjnost! Naj padejo zadnje cunje z lažipatriotizma! Naši poslanci pojdejo po poti, ki so jo pokazali v svoji poslanici.

Dr. Fr. Kovačič:

Prekmursko vprašanje

V težko pridobljeno čašo veselja nad Prekmurjem je kanila prva kaplja grenkobe. Do skrajnosti izmučeni Prekmurci so se čutili do sedaj eno med seboj in eno s svojimi slovenskimi sosedi na štajerski strani. Sedaj — pod Jugoslavijo — bi naj bili ločeni: spodnji del Prekmurja bi naj prišel pod hrvaško upravo in njega prebivalci bi ne smeli več biti »Slovenci«, marveč »Hrvatiki«. Zelo mučna in neprijetna je ta zadeva — v ujedinjeni Jugoslaviji, ko bi vendar morali biti in se kazati vse eden narod. Prekmurski madžaroni se že škodoželjno posmehujejo, češ, kmalu si bodo v laseh Slovenci s Hrvati, Hrvati s Srbi, med seboj se bodo skavsali in prišli bodo zopet Madžari...

Od začetka do sedaj je v prekmurskem vprašanju igrala žalostno vlogo egipčanska tema nevednosti pri Srbih, pri Hrvatih in celo pri Slovencih. Ko bi se bilo pred polomom pri nas manj vpilo in pilo, pa po češkem vzgledu več delalo in študiralo bi bili že v premirju Prekmurci lahko priklopljeni naši državi in bi jim bile prihranjene nepisne muke zadnjih mesecev. A zdi se, da gospodje v Zagrebu in Belgradu sploh niso vedeli za prekmurske Slovence. Šele dr. Slavič je osebno v Za-

grebu meseca novembra gospodom pojasnil, kako in kje so prekmurski Slovenci.

V št. 76. »Hrvatiki«, jadikuje neki dopisnik iz Prekmurja, da so pač osvobodjeni sedaj prekmurski Slovenci, ne pa 50.000 Hrvatov, ki prebivajo okoli Kanize. Gospoda, prepozno prihajate! Z dr. Slavičem sva v Parizu opetovano opozarjala hrvatske delegate na njihove rojake okoli Kanize, ker bi z njih priklopljivo naša država dobila zvezo med slovenskim Prekmurjem in med Baranjo. Ali se je v tem oziru kaj storilo, mi ni znano. Prekmurski Slovenci so se pa smatrali soglasno kot naša slovenska zadeva, bratje Hrvati so pač želeli, da rešimo Prekmurce, a nobenemu ni prišlo na kraj pameti, da bi jih prišteval v specifično hrvatsko interesno sfero. Celo akcijo za Prekmurje so vodili slovenski delegatje, pri čemur so jih kajpada podpirali zlasti Srbi: Pašić, Vesnić, prof. Cvijić in posebno prof. Pupin s svojim močnim vplivom pri Amerikancih. Vsled italijanskih intrig je zahteva po Prekmurju dolgo časa bila brezuspešna. Še začetkom majnika se je reklo: Prekmurje je definitivno izgubljeno. Glavni poročevalec v prekmurski zadevi je bil dr. Slavič, ki se je obračal na vse strani za pomoč. Končno se je naši delegaciji posrečilo, premagati ovire in spasiti Prekmurje. In sedaj nam ga hočejo najlepši del vzeti!

Nikdar bi ne bilo prišlo Prekmurje k nam, ko bi se ne bili slovenski delegati tako živo zanj potovali. Vprašamo lojalno brate Hrvate: kaj bi vi rekli, če bi n. pr. mi Slovenci zahtevali pod svojo upravo gornji del Medimurja okoli Štrigove? Ali bi Vas to ne bolelo? Ali ne sprevidite, da nam ne more biti vse eno, če nam Vi sedaj od ust jemljete Prekmurje, ki smo si ga s težko muko priborili in ki s celim srcem teži k nam? Ali Vam je še premalo nezadovoljnosti in nereda v državi? Že v prvih dnevih okupacije so se okoli Sp. Lendave odigrali prizori, ki povzročiteljem ne delajo časti, mečejo senco na celo našo državo in utegnejo imeti najusodnejše posledice!

Iz nepoznavanja razmer so se storili že nešteti pogreški pri naši vladi. Ozirajte se vendar enkrat na realne razmere in poslušajte glas tistih, ki jih poznajo natančneje ter želijo najboljšo našo državi. Javnost tudi hoče imeti odgovor, kaj je na govorici, ki gre od ust do ust, da je nekdo iz Ljubljane stavil v Zagrebu nepotrebno vprašanje, če zagreška vlada reflektira na Prekmurje. Odgovor je dalo dejstvo. Kaj je na tem?

Dr. Val. Rožič:

Ljudsko glasovanje na Koroškem.

a) Kaj je dobila Italija, avstrijska republika in Jugoslavija od Slovenskega Korošana — brez glasovanja?

a) Italija: Kanalska in Rabeljska dolina.

Pariška mirovna konferenca je Italiji prisodila — brez plebiscita —: celo Kanalsko dolino z Rabljem in Trbižem do Vrata, ki spadajo še k Italiji. Cela romantična Kanalska dolina s svojimi bogatimi gozdovi in planinami s postransko Rabeljsko dolino, kjer se nahajajo neizmerni zakladi cinka in svine, je plen laške nenasitnosti in državne požrešnosti. Zasedli so jo takoj po sklenjenem premirju z Avstrijo in jo bodo obdržali »brez preudika« in brez londonskega pakta! Prejeto Kanalsko dolino z idilično višarsko romarsko cerkvijo so nam Italijani ukradli v sporazumu z Nemci, zato pa so dobili (avstrijski) — koroški Nemci kot »kompenzacija« slovensko Zilo (Ziljsko dolino) z bogato konjerejo in obširnimi, sočnatimi planinskimi pašniki ter dragocenimi gozdovi. S slovensko zemljo, kateri se ne odrečemo nikdar, sta si Italijan in Nemec — utrdila trgovsko pot — zvezo po Kanalski dolini do Slovenske Adrije, Benetke in Rima. S tem ropom so prikrajšali Italijani našo državno mejo na severozapadu jako občutno.

Narodno pestro mešana Kanalska dolina obsega sledeče občine:

Uradno nemško ljudsko štetje 1. 1910.

Občine	Občev. jeziki 1910	
	Slovenci	Nemci
1. Lipaljavas	308	43
2. Naborjet	40	695
3. Zabaice (Sv. Višarje)	492	345
4. Ukve	591	247
5. Trbiž z Rabljem	93	3480
6. Pontabel	17	807
Skupaj	1541	5622
	7163 prebiv.	

Vzeli so nam torej šest krasnih občin, ne glede na ozemlje, ki so ga svojevoljno »anektirali« v Savski dolini na Gorenjskem.

Toda nepoznavalec razmer bi mislil na podlagi teh uradnih števil: no, saj gre samo za 1541 Slovencev. Temu pa ni tako. Cerkvena statistika nam pokaže drugo — trikrat večje število Slovencev v Kanalski dolini.

Ako vzamemo v roke cerkveni šematizem za Krško škofijo 1. 1917-1918, vidimo, da so Italijani dobili sledeče slovenske oziroma nemško-slovenske župnije:

1. Lipaljavas	367	Slovencev
2. Zabaice	814	
3. Ukve	573	
4. Ovcja vas	380	
5. Naborjet	40	
6. Pontabel	17	
7. Trbiž	591	
8. Rabelj	1450	
9. Vrata	644	
9 župnij skupaj 4876 Slovencev proti 1541 „uradnim“ Slovencev.		

Italija je dobila v Kanalski dolini torej 6 slovenskih oziroma mešanih občin ali 9 sovenskih oziroma mešanih župnij z okroglo 5000 Slovencev. Poleg živega narodnega blaga anektira Italija še krasno železnico, bogate rudnike in gozdove in prelepe planske pašnike.

b) Kaj je dobila Avstrija od Koroške Slovenije brez glasovanja?

Pripravnost ameriške komisije in italijansko-nemška konvencija in pohlepnost ter zahrbtno paktiranje proti koroškim Slovencev oziroma Jugoslaviji nam je ugrabila prelepo Zilo in beljaško okolico. Mirovna konferenca v Parizu je krivično prisodila skoro najlepši del slovenske koroške zemlje, krasno Zilo in beljaško okolico Nemški Avstriji brez glasovanja.

Slovensko Zilo (Ziljsko dolino) tvorijo sledeče občine:

Občine	Občev. jeziki 1910	
	Slovenci	Nemci
I. Smolinski sodni okraj:		
1. Brdo (rojstni kraj poslanca Grafenauerja)	1160	161
2. Gorice	539	62
3. Stebenj na Zili	1713	138
4. Blace	530	18
V smolinskem sod. okraju izgubimo „uradnih“	3942	379
II. Sodni okraj Podkloster (okr. glavarstvo Beljak):		
1. Bistrica na Zili	547	105
2. Smerce	980	1003
3. Strajavas	1034	84
4. Podkloster	1552	2338
V sodnem okraju Podkloster izgubimo „uradnih“	4113	3530

Ziljska dolina šteje torej uradno naštetih (3924 + 4113) = 8055 Slovencev — brez Nemškarjev. Seveda je Slovencev v Zili mnogo več, kakor bomo pozneje videli.

III. V sodnem okraju Beljak izgubimo sledeče število uradno naštetih, narodno zelo zavednih koroških Slovencev.

Sodni okraj Beljak:

Občine	Občev. jeziki 1910	
	Slovenci	Nemci
1. Bekstaju pri Beljaku	2055	1774
2. Marija na Zili	677	908
3. Vermberk	1672	645
4. Beljak mesto s predmestno okolico	304	17549
5. Voljaska (Landskron)	101	4366
Skupaj	4809	25242
Posnetek.		
1. Smohorski sodni okraj: 4 občine s	3942	379
2. podklosterki sodni okraj: 4 občine s	4113	3530
3. beljaški sodni okraj: 5 občin s	4809	25242
Skupaj	12864	29151

Skupaj torej izgubimo v Zili in belj. okolici 13 občin z 12.864 uradno naštetih Slovencev.

Seveda je to število Slovencev mnogo premajhno, kajti leta 1880 so v imenovanih treh okrajih našeli še 16.751 Slovencev. (Gl. ur. l. štetje 1. 1880. Ur. repertorij.)

Mirno lahko trdimo, da smo v Zili in beljaški okolici izgubili okroglo 20.000 Slovencev, ki so padli v germanizatorično žrelo Nemške Avstrije. To nam zopet potrjuje šematizem krške škofije za leto 1917-18. Po šematizmu smo izgubili sledeče župnije v Ziljski dolini.

Župnije	Slovenci 1917/18
1. Brdo	885
2. Zili. Bistrica	830
3. Borlje	627
4. Gorjane	823
5. Melvice	434
6. St. Pavel ob Zili	342
7. Stebenj na Zili	1225
8. Blace	550
9. Cače	773
10. St. Jurij na Zili	1903
11. Podkloster	2224
Skupaj 11 župnij	10612

Beljaška okolica:

Župnije	Slovenci 1917/18
1. Brca	978
2. Loče	941
3. St. Lenart pri 7. stud.	1402
4. Marija na Zili	1370
5. Stebenj pri Beljaku	1712
6. Skočidol	1250
7. Domačale	664
8. Na Dravi	509
Skupaj 8 župnij	8826
Zila 11 župnij	10612
Beljaška okolica 8 župnij	8826
Skupaj 19 župnij	19438

K temu številu moramo pristeti še beljaške mestne Slovence in Slovence v predmestnih beljaških farah (Šmartin, Petrova, ki tudi znašajo par tisoč duš.

Sklepam. Italija nam vzame brez glasovanja v Kanalski dolini 9 župnij (6 občin) z okroglo 5000 Slovencev, bogat rudnik v Rablju in slavno božjo pot Sv. Višarje.

Avstrija dobi brez glasovanja 13 občin oziroma 19 župnij z okroglo 20.000 Slovencev. Čez 3 mesece pa bo skoro gotovo slednja »odnesla« z glasovanjem tudi Celovec in celovško okolico z Gospodstvom poljem, tako, da bo pod Nemško Avstrijo umiralo narodne mučeniške smrti okrog 30.000 koroških Slovencev.

c) In kaj je dobila Jugoslavija — brez glasovanja od Koroške Slovenije?

Jugoslavija je dobila »milostno« na jugovzhodu Koroške celo mežiško dolino, ki gravitira na Slovenji Štajer. Mežiška

dolina je bogata svinca in ima tudi krasne gozdove.

Mežiška dolina sama obsega 7 občin, z Dravogradom in Ojstrico 9, in če pristojemo še občino Labud, ki baje tudi brez glasovanja pripade Jugoslaviji, imamo v celoti 10 koroških občin oziroma 11 župnij z okroglo 17.000 prebivalci, ki so že ujedinjene v Jugoslaviji brez glasovanja.

Najboljši del stare Karantanije, lepo Zilo in beljaško okolico, brez glasovanja, si je »izvolila« Avstrija. — Lah pa nam je ukradel »Kanale«, ki spaja mater Germanijo s solnčno Italijo.

* Občine Labud (Volšp. okraj z okr. St. Pavel) zato zadnjič nisem prišel v A pas, ker menim, da naravno pripade brez glasovanja k Jugoslaviji. Oj, ta zmedena mirovna konferenca brez modrijanov!

Glas iz Istre.

Iz pod Učke, avg. 1919.

Za razstavo.

Zvedeli smo tudi mi za razstavo »Hrvatskega Radiša«. Žalibog tu iz Istre nismo mogli mnogo tega poslati, razen glasu razočaranih Slovanov, ki se nahajamo v italijanskem suženstvu.

Zato, bratje, razstavite našo točno zemljepisno karto in vse statistične podatke, da se jasno vidi, koliko nas je in koliko so opravičene italijanske zahteve. S črnimi črkami zapišite in v črn okvir postavite imena renegatov: dr. A. Grožiča (Grossich), Osojnaka, Druškovića, vse sami rojeni istrski Hrvati, a v službi tuja na Reki; imena raznih Načinovičev, Mrakov, Staničev, Stuparičev, Viduličev i. dr. — vse sami sinovi našega naroda, vse sami janičariji, trgovci z ljudskim mecom, ljudsko dušo, ljudskimi ideali.

Razstavite v črnem okviru imena vseh naših mučnikov: duhovnikov, učiteljev, posestnikov, trgovcev, uradnikov, kmetov, dijakov itd. itd., ki ječe v tržaških in kletih beneških ječah ali se nahajajo daleč od svojih milih in dragih v poldivji Sardiniji, v družbi koza in kostrnov. Nadalje imena vseh tistih, ki se zaradi italijanske prepovedi ne morejo gani, morajo s težko muko živoreti, morajo biti oprezní na vsakem koraku, ker jim vedno visi nad glavo Damoklejev meč. Ne pozabite tudi imen vseh tistih, katerim se je posrečilo oditi ali pobežniti preko takojimovane črte premirja v svobodno Jugoslavijo, da tam svobodnim bratom pripovedujejo o našem trpljenju, naših mukah.

Razstavite popis vseh naših kulturnih razvalin: naše razpuščene občine, naših zaprtih ali poitalijančenih šol, katere sta italijanska soldateska in podivjana italijanska fakinaža preje oplenili, naših onečastjenih cerkva, oskrunjenih narodnih domov itd. itd. Razstavite z eno besedo vso našo tugo, vse naše gorje. Morda bo vse to vplivalo na brate v Jugoslaviji ter jih nagnilo na složno delo za konsolidiranje notranjih razmer in še složnejši nastop nasproti zunanemu sovražniku.

Delo poturice.

V Boljuno je dalj časa deloval duhovnik italijanske vojske, po rodu beneški Slovenec iz videmske okolice. Vse italijanske šole mu niso mogle iz srca izriniti narodne zavesti in ko je prišel v Boljun, se je takoj čutil brata med brati. Z ganljivo vneto in ljubeznijo je vršil med tamšnjim domačim ljudstvom dušnopastirsko službo in si pridobil ljubezen vseh dobrih in poštenih ljudi.

Toda našel se je poturica, stari debeli trgovec in krvosos Franc Feranda, sedanji »sindako« v Boljuno, ki ga je italijanska oblast samovoljno postavila. On je zatožil našega častitega duhovnika, da širi — jugoslovansko propagando. Seveda je to primerno delovalo na italijanske oblasti, ki so siromašnega duhovnika-korporala takoj odstranile iz Boljuna.

Po prvi žrtvi — boljunskem župniku Ujčiću, ki je bil istotako interniran vsled prizadevanja te poturice — je to druga žrtev Ferande iz duhovniških krogov; število njegovih žrtv iz drugih stanov je znatno večje. Sedaj namerava Feranda prodati večji kos občinskega posestva in z izkupičkom zgraditi italijansko šolo. Za vsa ta lopovstva nasproti lastnemu narodu ga imenujejo laški vojaki »il majale« — svinja.

Žalostna smrt hrvatske učiteljice.

Nedavno se je dogodilo v Roču nemila tragedija. Mlado učiteljico Prodano so našli v njenem stanovanju mrtvo — nesrečnica se je zastrupila z lizolom. Postala je žrtev grešne ljubezni z italijanskimi častniki. Nesrečnica je bila zanosila ter je vrhu tega spolno obolela. Iz sramu in obupa si je končala življenje.

Napad na italijanskega karabinierja v Tinjanu.

Dasi je naš narod v Istri golobje narave in skoraj brez orožja, vendar ne more več mirno prenašati italijanskega nasilja ter čimdalje česče daje duška svojemu ogorčenju. Tako so se te dni pripetili večji nemiri v Taru pri Poreču, v Tinjanu pa so streljali na nekega italijanskega karabinierja, ki se je širokoustil, da bo tamošnje ljudstvo naučil pameti; bil je smrtonosno ranjen. Takih slučajev bo pod Italijani še več, a ne bo manjkalo žalibog tudi naših žrtv, ker bo sovražna italijanska moč seveda jačja. Čuditi se pa ne smemo, ako se narod ne bo dal mirno ubijati narodno in gospodarsko.

Gospodarski propad.

V narodnem gospodarstvu gremo v Italiji čimdalje bolj navzdol. Zima se nam obeta brez — premogal Radi pomankanja premoga so ustavili v Italiji promet na mnogih železnicah ter so tudi na progi Trst—Pulj ustavili dva vlaka na dan, kar je seveda na veliko škodo trgovini in sploh celemu prometu in poslovanju. V kratkem se začne v Italiji ter v vseh zasedenih krajih revizija žit! Nove nezasižane takse dežujejo vsaki dan. Nedavno takse na oglase, reklame, vstopnice v kinematografe, kopališča in podobno; sedaj taksa na gostilniške račune gostom! Vrh tega monopol na sol, kavo, kinin itd., strašna podražitev železnice, pokvarjenost železniškega osebja, ki nesramno zahteva še bogate izredne nagrade, ako hoče, da ti redno odpremi vino in drugo trgovsko blago; drugače ti puste vse ležati brez nadzorstva, da se pokvari ali odnese tatovi. Vse to tira deželo v pogin in črna bo naša usoda, ako ostanemo v tej nesrečni državi.

Na dan vstajenja...

Povodom rojstnega dne našega jugoslovanskega kralja Petra I. in Vidovega dne smo se hoteli tudi mi odzvati pozivu vojvode Mišića in iz tužne, še neodrešene Istre poslati za naše invalide vsaj majhen dar; toda vsled stroge kontrole tega nismo mogli storiti. A nadjamo se, da bomo vse to nagradili, ko zasije dan vstajenja tudi za našo Istro.

LISTEK.

Doživljaji poslednjega Abenseraga.

Spisal F. de Chateaubriand. — Prevel M. Jarc.

(Dalje.)

»Smrti mogoče,« je odvrnil Aben Hamet, »toda naj živi Alah in njegov prorok!«

Kmalu nato sta bila zapletena v boj, ki je postal vedno srditejši. Bojevala sta se z meči. Don Carlos je bil sicer gibčnejši kot Aben Hamet, toda ta je bil na boljšem radi svoje damaščanke in arabskega konja. On je z izborna posrečeno lansado prišel takoj v napad in ranil s svojim velikim, ostrim stremenom konja svojega nasprotnika nad kolenom. Ranjen konj se je zvrnil in Don Carlos je sedaj brez konja, nameril z mečem na Aben Hameta, ki pa je skočil na tla in hladnokrvno pričakoval sovražnika. Smelo je odbil prve udarce Španca, tako, da se je Don Carlu zlomil meč. Ko je ta videl, da ga je sreča že drugič zapustila, je od jeze zajokal in kriknil svojemu nasprotniku: »Le udari, kavalir, udari! Dasiravno sem razorožen, še te izzivam, tebe in ves tvoj neverni rod!«

»Lahko me umoriš,« mu je zaklical Abenserag, »toda moj namen ni bil niti najmanj raniti te. Hotel sem ti le pokazati, da sem vreden, da postaneš tvoj brat,

hotel sem prepričati, da bi me ti zaničevali.«

V tem trenutku sta opazila gost prah, ki se je v dalji vzdigoval. Blanca in Lautrec sta pridirjala na brzih konjih. Ko sta došla do studenca, sta bila priči ravnokar pretrganega boja.

»Premagan sem,« je rekel Don Carlos. »Ta vitez mi je podaril življenje. Lautrec, mogoče boste vi srečnejši od mene!«

»Moje rane,« je odvrnil Lautrec, »me opravičujejo, če se nočem boriti s plemenitim Mavrom. Nočem (je zarde pristavil) poznati vzroka vajinega prepira in nočem odkrivati skrivnosti, ki bi me lahko umorila. Kmalu vas bo moja odsotnost spravila, kajti jaz odidem, če mi ne zapove Blanca, da moram umreti pred njenimi nogami.«

»Vitez,« je Blanca odvrnila, »Vi ostanete pri mojem bratu. Smatrajte me za sestro. Vsa naša srca so bojesti polna in vi se boste z nami vred naučili prenašati trpljenje življenja.«

Blanca je hotela prisiliti vse tri viteze, da bi si podali roke, toda zastoj.

»Sovražnik Aben Hameta!« je zaklical Don Carlos.

»Zavidam ga!« se je oglasil Lautrec.

»In jaz,« je rekel Abenserag, »spoštujem Don Carla in pomilujem Lautreca, a ljubiti ju mi je nemogoče!«

»Odidimo,« je prigovarjala Blanca, »prej ali slej se boste sprijaznili. Da se

le ne bi ta nesrečen dogodek raznesel po Granadi.«

Od te ure je Blanca še bolj vzljubila in začela ceniti Aben Hameta: ljubezen spoštuje in ceni junaštvo. Abenserag se ji je zdel vzor popolnosti, ko se je izkazal v boju tako junaško in podaril Don Carlu življenje. Na Blancin nasvet je Aben Hamet za par dni prekinil svoje obiske v palači, dokler se ne bi Don Carlos malo pomiril. Abenserag so polnila srce sladka in topla čustva. Na eni strani je bil ob misli, da ga dekle ljubi zvesto in iskreno srečen, medtem ko ga je globoko bolelo ob zavesti, da ne bo nikdar dosegel svoje sreče, če se ne odreče veri svojih očetov. Že več let je pretelko, ne da bi se mu zmanjšalo to trpljenje: ali naj vse življenje tako trpi?

Nekega večera je zatopljen v resno premišljevanje čul neko krščansko pesem. Prišla mu je misel, da bi šel v svetišče Boga, ki ga je molila Blanca in da bo prosil stvarnika vesoljstva, naj ga razsvetli.

Odšel je in došel k vratom stare mošeje, ki pa so jo kristjani pretvorili v cerkev. S sveto pobožnostjo je stopil v svetišče, ki je bilo nekoč posvečeno njegovemu bogu, njegovi domovini. Nikogar ni bilo v cerkvi. Med visokimi, mnogobrojnimi stebri, ki so nalikovali debelom pravilno zasajenega gozda, je vladal polmrak. Lahen, arabski slog je bil strnjen z gotiskim, ne da bi pri tem izgubil svojo od-

ličnost oblike in je pridobil neko težko zamišljenost, ki kaj lepo pristojno krajem resnih misli. Le nekaj svetilk je razsvetljevalo nekoliko temačni, globoki prostor; toda ob soju prižganih sveč je kaj lepo blestel oltar, ki se je iskril od zlata in draguljev; kajti Španci imajo navado vse svoje premoženje žrtvovati cerkvi. Na velikih čipkarnih obdani zavesi je bila slika živega Boga in vse je bilo okrašeno s pravimi dragimi kameni in šopki iz rubinov. Niti enega stola ni bilo opaziti v prostorni dvorani. Marmornat tlak, ki je pokrival grobnice, je služil bogatašom, kakor tudi revnejšim zato, da so poklekli in molili Gospoda. Aben Hamet se je počasi podal v zapuščeno osredje cerkve, ki je odmevalo od ropota njegovih korakov. Zdaj je razmišljal o davnih časih, ki se jih je spominjal ob pogledu na to pretvorjeno cerkev, ki je bila nekoč svetišče Mohamedancev, zdaj se je zpet predal čustvom, ki mu jih je vzbudila krščanska cerkev. Ob vznemirju nekega stebra je opazil nepremično postavlo, ki jo je sprva smatral za nagrobni kip. On se ji je približal in spoznal mladega, klečečega viteza, ki je imel glavo sklonjeno in roke prekrizane na prsih. Neznanec se ni niti najmanj zganil ob šumu bližajočih se korakov; nič ga ni motilo v njegovi vdani molitvi. Njegov meč je ležal ob njegovi strani na tlaku; zdelo se je, da ga je neka skrivnostna moč napravila nepremičnega in gluhega za vso okolico. To je bil Lautrec.

Država SHS.

VLADNA IZJAVA.

LDU Beograd, 23. avgusta. V današnji seji narodnega predstavništva je podal ministriki predsednik Davidović imenom kraljeve vlade naslednjo izjavo.

Gospodje predstavniki Vlada, katero sem po mandatu krone sestavil in kateri imam čast predsedovati, smatra za svojo dolžnost, da Vam predvsem v kratkih potezah razloži svoje nazore o točasnem političnem položaju ter da obenem izjavi, katere važnejše posle namerava predložiti narodnemu predstavništvu v oceno in rešitev.

Zunanja politika.

Prva skrb naše državne uprave je, vzdržati in poglobiti dragocena prijateljstva, katere je naš narod imel srečo zasnovati tekom vojne in ki nas vežejo z velikimi predstavniki prave narodne civilizacije in demokracije. Politično življenje na jugovzhodu Evrope se ureja počasnije in težavneje, kakor v drugih delih sveta, ki so bili izloženi vojnemu potresu. Mirovne pogodbe, ki zanimajo neposredno nas, še niso gotove. One se že izdelujejo in ne more se reči z gotovostjo, kdaj bodo dovršene. Bolj kakor vse drugo nas mora zanimati način, kako se izdelujejo in kako se bodo končno sklenile. Z vsjo pozornostjo moramo gledati na to, da se našemu narodnemu in državnemu organizmu zagotovijo vsi pogoji za nemoten razvoj vseh njegovih sil in darov. Mi teh pogojev ne vidimo in tudi ne iščemo v privilegijih in v izjemnem položaju za svoj narod, in sicer z ozirom na izredno težke in vsakovrstne krivice, ki jih je naš narod moral trpeti v daljni in bližnji preteklosti. Mi jih vidimo in iščemo v načelih mednarodne pravice, ki se pa morajo napram nam uporabiti prav tako, kakor so se že uporabljale napram drugim. Ne zahtevamo, da bi se odstopilo od teh načel v našo korist, se ne moremo seveda strinjati niti s tem, da bi se odstopilo od njih v našo škodo. Simpatije, katere je pridobila zase naša narodna stvar, temelječa na svobodi, in naša žilava vzajemna borba za ujedinjenje v svobodi, dobivajo izraz v priznanjih, ki dohajajo našemu kraljestvu od strani prijateljskih in nevtralnih držav in katerih se spominjamo na tem mestu z zadovoljstvom in hvaležnostjo. Vseh še nimamo, toda imamo najdragocenejša in zato pričakujemo tudi ostale, preverjeni, da pridejo kmalu. Poudarjajoč te simpatije in ta priznanja ter ponavljajoč izraz svoje hvaležnosti zanje smatramo za dolžnost napram sebi samim in za dolžnost napram velikim prijateljem in zaveznikom izraza strašne vojne preizkušnje, da opozorimo na potrebo, ki je zanje in za nas enako važna in na katero se dosedaj še ni polagalo dovolj važnosti. To je potreba splošnega sodelovanja, katero smo mi pripravljene nuditi za izvedbo miru z enako iskrenostjo in varnostjo, kakor smo prispevali k izvojevanju zmage. Naš narod je, edini na jugovzhodu Evrope, ostal od začetka do konca vojne na meidanu ter je, najtežje ranjen, vzdržal do konca vzajemno borbo za veliki ideal svobode. Zato se je treba ozirati nanj tudi v miru, že vsled zahteve pravičnosti, zlasti pa v interesu vzpostavitve onih pogojev za stabilnost položaja na Balkanu, brez katerih bi bil v bodočnosti prav tako ogrožen, kakor je bil v preteklosti. Naši prijatelji se izpostavljajo nevarnosti, da bodo izgrešili svoj veliki cilj pomirjenja sveta, ako rešujejo balkanske probleme, ne da bi pri tem reševanju v zadostni meri pripustili k sodelovanju onih, katerih se ti problemi neposredno tičejo, bodisi da gre za vprašanje določitve državnih mej, ali vojne odškodnine, ali za druga gospodarska in politična vprašanja. Delegacija, kateri je poverjena obramba naših interesov na mirovnem kongresu v Parizu, bo uživala v tem oziru vselej in v polni meri podporo vlade. Ti interesi so bili zadostno formulirani v tej hiši in se nahajajo v popolnem skladu z načeli mednarodne pravice. Nam ni treba ničesar popravljati na našem stališču in na naših zahtevah, marveč naša dolžnost je, da jih branimo do kraja, kjer koli so ogroženi. Živo sočuvstvujemo s še neosvobojenimi brati iz vseh naših krajev, kjer trpe preganjanje zaradi svoje ljubezni do svojega naroda. Z onimi narodi, ki bodo po sklepu miru naši novi sosede, hočemo ustvariti odnose medsebojnega zaupanja in dobrega sosedstva. Ne prezirajoč izkušenj, se bo naša politika napram njim inspirirala po misli-voditeljici, da svoje koristi ne iščemo v škodi in propasti drugega. Z novimi slovanskimi državami, z republiko Čehoslovaško in Poljsko hočemo bolj in bolj izpopolniti odnose tesnega prijateljstva. Z Grško in Rumunijo, ki sta do sedaj uživali največ mednarodne naklonenosti v svojih težnjah, hoče naša država, negujoč medsebojno zaupanje in zbliznanje, biti v stanju, ki bo jamčilo stabilnost in mir na Balkanu. Mi hočemo delati za to.

Notranje zadeve.

Naše prepričanje je bilo in ostane, da bi do konca rešitve teh problemov na mi-

rovni konferenci bilo potrebno, obdržati vladi naše dežele značaj koncentracije vseh političnih struj in skupin. Moji tovariši in jaz smo sklenili, storiti vse, kar je potreba, tudi nadalje, da z ničemer ne onemogočimo tako zbiranje sil. Na naše notranje družabno in državno življenje pritiska množina težkega dela, vsled česar hočemo z vsjo silo resno in brzo delati, da ta pritisk postane manjši in manjši.

Ustavotvorna skupščina.

Treba nam je čimprej iziti iz državnopravnega provizorija, v katerem smo. Uporabljam to priliko, da svedčano ovržem vse sirenske glasove v inozemstvu in v deželi, da bo ustavotvorna skupščina onemogočena. Tega ne bo, in jaz ne vem na vsem slovanskem jugu niti za eno resno silo in struo, ki bi mislila gojila tako mračno aroto proti narodni suverenosti. Nasprotno bo vlada v kratkem predložila narodnemu predstavništvu načrt volilnega zakona, da bo narod mogel na konstituenti po svojih zastopnikih svobodno položiti nove temelje bodočnosti. S tem bo izpolnjena prva beseda, ki jo je dal naslednik krone v velikem trenutku proglašenja našega ujedinjenja. Radi ureditve upravnega dela in ojačenja zaupanja naroda v delo za konsolidiranje države, smatramo za potrebno, da se pred volitvami za konstituentno izvede reforma občinskega volilnega reda ter na temelju novega modernega volilnega prava izvedejo občinske volitve. Razen tega bo vlada še v kratkem sestavila odbor za proučitev načrta nove ustave, v katerega bo pozvala predstavnike političnega znanstva in izkušeni ter poznavalce narodnega življenja iz vseh krajev naše zemlje.

Za red v državi.

Ne bojimo se, omogočiti popolnoma svobodno udeleževanje v vseh naših idejah, podjetjih in ustanovah. Iz te svobode se poraja, raste in po njej se najuspešneje krepi odpor proti anarhiji ter zlorabi svobode v korist samo enega družabnega razreda, pa bodi ta, katerikoli hoče. Dokler bo naša družba spoštovala in branila te resnice, se ji ne bo treba bati onih strašnih družabnih bolezni, katerim pristostvujemo kot sodobniki in svedoki in ki k sreči že ponehavajo.

Valutno vprašanje.

Valutno vprašanje, agrarna reforma, obnova produkcije, draginjsko vprašanje, odprava cenzure, demobilizacija, preskrba vojnih sirot, invalidsko vprašanje, likvidacija moratornega stanja v Srbiji, davek na bogastva, pridobljena v vojni, odredbe proti vsem oblikam družabnega parasitstva, vse to stoji na dnevnem redu v prvi vrsti. Glede naštetih vprašanj smatramo za potrebno, naglasiti takoj smer, v kateri se bodo reševala nekatera izmed njih, da bi se v javnosti mogle že sedaj otvarjati koristne orientacije. Pri valutnem vprašanju bo najvažnejše, da se čimprej potegnejo iz prometa avstrijske krone ter da se zamenjajo z novimi bankovci emisijske banke. Na kak način in v kakem razmerju se bo to zgodilo, to je vprašanje, o katerem se bo razpravljal zakonodajni potom. Morali bomo pa poskrbeti za to, da zaenkrat z drugimi odredbami preprečimo nekontrolirani in nemoralni dotok kronskih bankovcev v tujega ozemlja, in sicer po možnosti še preden se bo nova žetev začela izvažati.

Agrarna reforma.

Agrarno vprašanje se bo rešilo po sistemu, kakršen je bil sklenjen in objavljen v soglasju z vsemi političnimi skupinami. Pri izvršitvi agrarne reforme se ne bo krenilo s pota, katerega nam kažejo postavljena načela. Vlada bo skrbela, da se hitreje, kakor se je to godilo doslej, dožene popolna gotovost in pravna jasnost za vse interese. Nameravano razlaščenje in prevzete veleposestev v državno upravo bo ustvarilo potrebne predpogoje za čim hitrejši prehod k definitivni izvedbi agrarne reforme, naseljevanja in repatriacije. — Napram prostovoljcem se morajo vse državne obveznosti glede brezplačne odstopitve zemljišč izpolniti brez odlašanja in v polnem obsegu. — Istotako se mora ugoditi vsem siromašnim poljedelcem, invalidom in vojnim sirotam. — Postavnim potem se bo rešilo vprašanje odškodnine in povračila za odpravljene fevdalne odnose ter za razlaščenost veleposestev, za kar se bodo osnovala posebne finančne ustanove.

Vojaštvo.

Zenačenje vojske in vojaških ustanov se bo izvedlo smoteno pri čemer se bo polagala največja važnost na to, da se stvori čim najenostavnejši organizem narodne brambe.

Promet.

Tudi prometne naprave, ki spadajo med prve in najtežavnejše žrtve vojne, bomo vzpostavili z vsjo energijo in z vsemi sredstvi, v svesti si, da ima to vprašanje ne samo naroden ampak tudi mednarodni značaj. Polžaj vsega prometnega osobja, od katerega omenjamo zlasti žez-

lezničarje kot osn. stan. ki je med tem osobjem najštevilnejši in ki vrši najbolj uporabno službo, se bo proučil in uredil.

Uradniško vprašanje.

Najvažnejši predlogi za ureditev državne uprave je ureditev službenega položaja in prejemkov vseh javnih uslužbencev v novi državi. To vprašanje se mora rešiti nemudoma, ako tudi provizorno, da se omogoči potrebno nameščenje in da se delavne moči v državni administraciji bolje porabijo.

Socialna skrb.

Ozirajoč se na potrebe delavstva v naši državi in na gibanje tega stanu, mu bo vlada šla na roko z onim razumevanjem, ki ga kažejo vlade prosvetljenih narodov v svoji delavski zakonodaji. Radi tega meni vlada, da je ena najnujnejših potreb izvedba gotovih socialnopolitičnih reform, ki edine morejo jamčiti za socialni mir in nemoteno delo za gospodarsko in socialno obnovo. Tako smatramo za potrebno uvedbo osemurnega kot maksimalnega delovnega dne ter socialno zavarovanje delavcev proti bolezni, nezgodi, nezmožnosti za delo, starosti in onemoglosti. — Obnovo produkcije hoče vlada izvesti taklo, da bo v vseh oblastih omogočilo neovirano udejstvovanje vsem normalnim silam in faktorjem. Državni aparat je vplival na gospodarsko življenje mnogo občutneje, nego se je to dalo razlagati in birokracija je postala sčasoma zapreka za obnovo dela, prometa, trgovine in drugih panog gospodarskega življenja, namesto da bi mu bila v podporo. — Borbo proti dražinji in izresavanju namerava vlada voditi predvsem s povzdigo produkcije, potem pa z brezožirnim zatiranjem sebičnega kopičenja in skrivanja življenjskih potrebščin v svrhu osebnega obožatenja na škodo celokupnosti. — Pojačenie produkcije je v zvezi z demobilizacijo, ki se bo pričela čimprej in ki bo, kakor upamo, končana do jeseni. — Vprašanje povračila škode vsem, katere je gospodarsko uničila sovražna vojska in okupacija, se mora rešiti nemudoma, vsaj delno, ako sedaj še ni mogoče popolno. Negotovost o tem predmetu mora takoj prenehati in naša država mora smatrati to povračilo za svojo državno dolžnost.

Upravna organizacija.

Naša državna uprava bo dobila svojo končnoveljavno organizacijo šele po proglasitvi ustave. Vendar hoče dati vlada upravni organizaciji, kakršna obstoji, trdnostjo podlago in vse pripomočke, da se bodo bolje in hitreje reševali številni zaostali posli v naši državi in nerešena vprašanja v raznih pokrajinah, kakor na primer v Črni gori. — Načelnikom raznih uradov in ustanov se bo pustila večja možnost gibanja in udejstvovanja lastne inicijative. Zato bodo nosili seveda tudi večjo odgovornost. Treba jih je osvoboditi raznih predpisov in procedur, ki so vsled novih potreb postale zastarele. Zlasti gospodarske državne ustanove: uprava monopolov, direkcija železnic, rudnikov, gozdov in razni stavbeni odseki ne bi smeli v primeru neuspeha v poslovanju najti izgovora v raznih administrativnih sponah, ki jim vežejo roke. Te sponse se bodo odstranile, občinstvu pa, ki ima posla s takimi ustanovami, se bo prihranilo odpiranje mnogobrojnih vrat in dolgotrajno čakanje pred njimi. Narod mora do zime biti preskrbljen s soljo in petrolejem brez obzira na predpise iz predvojne dobe, ki se tičejo tega preskrbovanja. Vzporedno z razširjenjem delokroga in kompetence posameznih uradov in ustanov bo šlo seveda tudi poostrenje kontrole, in to ne samo uradne, marveč tudi javne. — Dokler mora cenzura sploh še ostati v veljavi, bo njena naloga izključno le, ščititi varnost države kot take, nikakor pa ne bo služila v kakršnobodi osebno zaščito pred zdravo kontrolo in kritiko javnosti.

Meje in mojih gg. tovarišev mnenje je, da samo napor vlade in narodnega predstavništva ne zmorejo ogromnega dela, katero nam nalaga rešitev vseh teh problemov, ki nam jih je vojna pustila kot dediščino. Zato je neobhodno potrebno sodelovanje velike plodovite, neizčrpeljive in neodoljive energije, katero je naš narod dosedaj trošil za cvetenje in katero ima sedaj posvetiti delu in nalogam miru. Mobilizirajmo vse sile za to delo! Lotimo se produktivnega dela vsi: Slovenci, Hrvati in Srbi brez razlike vere, seljaki, industrialci, delavci, trgovci, obrtniki in uradniki ter dajmo svojemu delu najnaprednejšo obliko! Samo delo ima pravico do časti, priznanja in nagrade. Samo z delom in z ustavno disciplino se da zagotoviti bodočnost naroda in priboriti častno mesto v družbi narodov. Politično, versko in plemensko smo enakopravni. Pustimo to enakopravnost in svobodo svojih dragih imen ne samo drug drugemu, ampak tudi svojim sodržavljanom drugega jezika, kolikor jih sploh je. Enaki v svojih pravicah bodimo enaki tudi v dolžnostih napram svoji skupni domovini. Čimbolj se polega bojni hrup, toliko bolj naj se poživi zopet prijetni red dela na vseh poljih. V tem je preporod

spas in napredek naroda. Prosim narodno predstavništvo, da blagohotno sprejme na znanje vladino izjavo in da počaka na njena dela.

Mirovni posvet.

Mirovna pogodba z Nemško Avstrijo.

LDU. Lyon, 24. avgusta. (Brezlično.) Komisija, ki ima nologo zbrati in urediti vse gradivo za mirovno pogodbo z Nemško Avstrijo, je imela sejo v nedeljo popoldne, da po možnosti dokonča redakcijo odgovora entente na nemškoavstrijske protipredloge, namreč ententne pogoje v končnoveljavni obliki in spremno pismo. Ako se posreči delo dovršiti, se bodo vsi ti dokumenti v ponedeljek predložili vrhovnemu svetu zaveznikov v odobrenje.

Alpski Nemci proti mirovni pogodbi.

LDU. Nauen, 24. avgusta. (Brezlično.) Iz Inomosta poročajo iz zanesljivega vira: Vse nemškotirolske, nemškoštajerske in nemškokoroške meščanske stranke so sklenile glasovati proti vsakršni mirovni pogodbi z Nemško Avstrijo, ki bi vsebovala določbe o odcepitvi delov teh dežel. Zato je pričakovati, da bo v nemškoavstrijski narodni skupščini zelo slaba večina za ratifikacijo mirovne pogodbe. Zlasti Tirolci so odločeni odkloniti mirovno pogodbo, ako se nemška Južna Tirolska ne prizna Nemški Avstriji. Državni kancelar dr. Renner je od tirolskega deželnega zastopa baže dobil naročilo, da v imenu Tirolske odkloni podpis.

Pritisk na Rumunijo.

LDU. St. Germain, 24. avgusta. (Dun. KU.) »Chicago Tribune« doznava, da je bil rumunski minister za zunanje posle obveščen iz Pariza, da Rumunija ne sme pričakovati nobenega deleža odškodnin, (ki jih bo morala dati Ogrska po prihodnji mirovni pogodbi), ako bo nadaljevala rekvizicije na svojo roko. V ameriških krogih se boje, da ta pretnja ne bo naredila na Rumunijo nobenega posebnega vtisa, ker Rumuni menijo, da Ogrska po izvedbi pogojev rumunskega premirja sploh ne bo mogla plačati nobene odškodnine. V tem primeru se bo Rumunija obvestila, da ne dobi tudi nobenega deleža pri nemški odškodnini.

Mirovna pogodba v francoski zbornici.

LDU. Pariz, 24. avgusta. (DKU.) — Francoska zbornica začne 26. avgusta zopet s sejami. Najprej pride na vrsto mirovna pogodba. Doslej se je prijavilo že 24 govornikov.

Razna poročila.

Ukrajinska ofenziva proti boljševikom.

LDU. Nauen, 24. avgusta. (Brezlično.) Letalo, ki je dospelo iz Kamenca Podolskega v Nemčijo, je prineslo nove vesti o vojaškem položaju v Ukrajini. Med drugim se doznava, da je splošna ukrajinska ofenziva proti sovjetskim četam, ki se je pričela 1. avgusta, imela znatne uspehe. Ukrajinska armada Petljura, kateri se je po svojem umiku iz Vzhodne Galicije pridružila tudi takozvana zapadnoukrajinska armada, sestoječa iz približno 100.000 dobro discipliniranih mož, je v naglem prodiranju osvobodila vse Podolje, velike dele volinjske in kijevske gubernije ter se na vsej črti približuje reki Dnjepru. Prodiranje ukrajinskih čet pospešuje zlasti obsežna kmetjska vstaja, ki se širi po Ukrajini.

Združene države in Mehika.

LDU. St. Germain, 24. avgusta. (Dun. KU.) Kakor poroča »Newyork Herald«, je imel Wilson včeraj dolgo konferenco z Lansingom. Razmotrivala sta, kaj naj se odgovori mehiškanski vladi na njeno zahtevo, da se umaknejo ameriške čete. Zahteva bo prejkone odklonjena in ameriška vlada bo izjavila, da se je mehiškanska vlada izkazala nesposobno, preprečiti incidente ob meji.

Angleži pokupili tovarne v Lodzu.

LDU. Moskva, 24. avgusta. (DKU.) — Brezlično. — Glasom zajamčenih vesti, so pokupili Angleži vse tovarne za suknjo v Lodzu.

Politične novice.

+ Velik tabor ob Blaškem jezeru. Dne 7. septembra se bo vršil ob Blaškem jezeru velik ljudski tabor koroških Slovencev. Priprave so v teku. Nastopi tudi mariborska vojaška godba. Pozivamo vse merodajne kroge, da takoj razvijejo obširno agitacijo, da bo udeležba na taboru sijajna.

+ Shodi štajerske Slovenske Kmet-ske Zveze. V nedeljo 24. t. m. je S. K. Z. priredila v Slovenskih Gorah tri velike shode v Sv. Jurju, Sv. Jakobu in Sv. Ilju. V Sv. Jurju je bilo toliko ljudstva, da ni moglo v dvorano ter se je shod moral vršiti

pod milim nebom. Na vseh shodih so se sklenile resolucije, ki zahtevajo sklicanje pokrajinske zbornice, žensko volilno pravico, znižanje carine za poljedelske stroje in druge kmetijske potrebnosti; elektrarna v Fali naj se uporabi tudi za kmetijske obrate; prost in neoviran izvoz vina; vlada naj da občinam na razpolago avtomobile, da popravijo ceste; dohodnina, ki se je pomotoma previsoko odmerila, naj se zniža. Na vseh shodih je ljudstvo izražalo svojo veliko nevoljo nad samostojno kmet-sko stranko, ki dela zgago ter zbira Nemce in nemčurje, ki so med vojsko s svojim ovadštvom zakrivali, da je stara avstrijska vlada preganjala toliko stotin naših ljudi. — Prihodnjo nedeljo se vrše shodi v Sv. Pretru pri Mariboru, Spodnji in Gornji Gunguti ter več drugih krajih.

— **Regentov odgovor.** Ljubljanski dopisni urad poroča z dne 25. avgusta: Predsedništvo deželne vlade za Slovenijo je prejelo od pisarne Njegovega Veličanstva kralja nastopno brzojavko: Primio sam sa zadovoljstvom pozdrav, kojega mi je preko pokrajinske vlade za Slovenijo poslao dr. Lajncić u ime oslobođenih Prekomuraca i molim vladu, da novoslobođenoj braći izručiti sve moje simpatije i svu moju radost, što jih vidim u krugu našem. Kancelarija Njegovega Veličanstva kralja. Aleksander.

— **Papeževa enciklika.** Kakor poroča milanski »Avanti«, namerava papež v kratkem izdati encikliko proti komunizmu in revolucionarno-socialističnemu gibanju. Razen tega razmotrivajo v vati-kanskih krogih načrt o ustanovitvi velikopoleznih organizacij za tovarniške in poljedelske delavce, ki naj se razširijo po vsem svetu.

— **Glasi slovenske socialne demokracije v zadregi.** Kdor bi ne bil še doslej vedel, da v vrstah socialne demokracije zaradi nenaravne zveze s kapitalistično demokratsko zajednico vlada velika zadrega, ta je to lahko spoznal iz članka ponedeljkovega »Napreja«. Stranka slovenskih socialistov se na prečudne načine pere očitka, da se je zvezala z zastopniki buržoazije, s katero sedaj tvori vladu. Da se bo taka zveza dala težko zagovarjati, smo vedeli in trdili že prej. »Naprejev« članek je našo trditve le še podkrepil. Toda nekaj je, česar socialistično glasilo v svoji veliki zadregi ne more umeti. Razumeti noče, v čem obstoji tista velika napaka socialne demokracije. Naj povemo to njegovim sodrugom, ker se lastna stranka boji, jim to povedati. Nujni interesi države in ljudstva so zahtevali močne koncentracijske vlade, sestavljene iz vseh strank. To je bila pred vsem naša zahteva. Socialisti, ki so šli iz prejšnje koncentracijske vlade, češ da je reakcionarna, so sedaj mirno sedli k isti mizi poleg demokratov, ki so tudi v prejšnji »reakcionarni vladi« bili v večini. Razlika je le ta, da sedanja vlada ne predstavlja drugega ko zastopnike dveh strank, ki sta v Narodnem predstavništvu in v ljudstvu v manjšini. Socialisti so onemogočili koncentracijsko in vsled tega nestransko vlado ter šli v boj za strankarske interese demokratskih kapitalistov in pristašev »policijskega režima«. In za to gre! In nad tem se kot pristaši ljudske in demokratske misli zgrajamo prav tako kakor tudi vsi prepričani socialisti. Čisto nič ne pomaga očitanje, češ da smo mi stranka »gospodujočega razreda«. Ta favza v očigled nesrečne politiki socialističnih voditeljev vzbuja kvečjem veselost. Mi nismo tako ozkosrčni. Mi radi priznamo tudi sedanjim vodjem naših socialistov, da imajo pravico, kazati se za boriteje proletarijskih zahtev. Toda drugo vprašanje je, če smejo to pravico porabljeni na ta način, da socialistični proletarijat in njegovo pravico udinjajo zastopnikom kapitalizma?

Dnevne novice.

— **Družba sv. Mohorja** je imela povodom preselitve iz Celovca v Prevalje ogromno veliko dela. 40 vagonov blaga je morala spraviti v kratkem naprej in to je bilo treba zopet urediti. Delo je v toliko dovršeno, da se prične s 1. septembrom že montiranje strojev in redna ekspedicija knjig. Dotlej prosimo cenjene naročnike potrpežljivosti. Vseskozi je preskrbljeno, da se bode od septembra naprej ustreglo hitro in natančno. Poverjenike, katerim pošta letošnjih družbenih knjig ni dostavila, hočemo takoj odškodovati.

— **Italijani zaprli demarkacijsko črto.** Kakor se nam poroča, so Italijani popolnoma zaprli demarkacijsko črto in ne dovolijo nikomur brez posebnega vizuma potovanja v po njih zasedeno ozemlje. Toliko v opozorilo potujočemu občinstvu, dokler se ne določijo novi pogoji za prekoračenje demarkacijske črte.

— **S socialnega kurza na Homcu.** Prejeli smo: Hrvatje in Srbi, ki so obiskali socialni kurz na Homcu, so že prišli domov in navdušeno pripovedujejo svojim znancem, kako prisrčno so bili sprejeti od bratov Slovencev in kaj so se naučili. Dolžnost je torej pripravljalnemu hrvatskemu odboru najgorkeje se zahvaliti za

ljubezen in požrtvovanost vsem, ki so na katerikoli način pomagali, da je ta naša prireditel tako sijajno uspela. Posebej pa se moramo zahvaliti pred. g. Antonu Mrkunu, župniku na Homcu, ki je bil duša celega kurza, potem mil. gospej Jegličevi s hčerkami, in gđ. Cilki Krekovi, ker so v zvezi z drugimi gospodi prevzele vso skrb za preživljanje tako velikega števila udeležencev. Ravno tako lepa hvala Holmčanom in Holmčankam, ki so kurziste gostoljubno sprejeli pod streho in v prireditvah v Domu jim razkazali moč krščanske organizacije. Kurzisti so posebej hvaležni gg. referentom dr. Mohoriču, dr. Stanovniku, dr. Vebletu, dr. Gosarju, prof. Mazovcu, svetniku Kalanu, gđ. Štupici, dr. Grivcu, župniku Mrkunu, zlasti pa g. prof. dr. Alešu Ušeničniku na krasnih referatih, ki so jih uvedli teoretsko in praktično v krščansko socijano delo. Zahvaljujejo se ljudstvu iz Domžal, Kamnika in Mengša in njegovim voditeljem, ki so jih tako prisrčno sprejeli. Končno največja hvala slov. katoliškemu starešinstvu in njegovemu predsedniku dr. Mirku Božiču, ki je celo stvar tako izbornu organiziral in uspešno vodil. — V Zagrebu, 12. avgusta 1919. — Dr. Petar Rogulja.

— **Vsem katoliškim dijakom kamniškega okraja, akademikom, bogoslovcem in srednješolcem.** Začutili smo potrebo dijaške organizacije v našem okraju in zato smo sklenili, da pozivimo kamniški pododbor S. D. Z., ki je ravno že rodil svoje sadove, ko ga je vojna sila zadušila. Ob priliki Krekove slavnosti v Komendi dne 31. t. m. se bo v ta namen vršil tam v Društvenem domu v času od 11. do 12. ure občni zbor našega pododбора. Dan in kraj, ki smo ga določili za naš občni zbor, je gotovo najbolj primeren, ker nas bo spomin na našega Evangelista klical na delo. Vsi tovariši brez razlike, ki čutite za dobro stvar, pridite gotovo na naš občni zbor; saj vsakdo lahko spozna, da je čas, da se dijaštvo v našem okraju vzdrami iz mrtvila. Pogovorili se bomo glede našega dela, obenem pa se hočemo pokloniti spominu našega očeta dr. Jan. Kreka. Ob pol 10. uri se udeležimo korporativno slavnostnega sprejema kot »avantgarda naše ideje«. Tovariši, vsi v Komendi Z Bogom za narod! — Pripravljalni odbor.

— **Pravosodni in državoslovni državni izpiti.** Pravosodni in državoslovni državni izpiti bodo v drugi polovici meseca septembra in meseca oktobra 1919 v sedni palači v Ljubljani. Prošnje za pripravitve k izpitu naj vložijo kandidatje do 10. septembra 1919 pri predsedstvu izpraševalne komisije za pravosodni in za državoslovni državni izpit v Ljubljani (sodna palača, I. nadstr., soba št. 70). S kolkom za 2 K kolkovanim prošnjam je treba priložiti spričevalo zrelosti, absolutorij, knjigo zglasilnice (index) in spričevalo o opravljenem pravozgodovinskem izpitu. Dnevi izpitev se razglase na sodni deski v drugem nadstropju sodne palače v Ljubljani pri sobi št. 123. Kdor želi biti obveščen osebno po pošti, naj priloži prošnji frankiran zavitek s svojim naslovom.

— **Tržič.** Na predlog občinskega odbora trškega se je zglasilo posebno odposlanstvo obrtnikov pri poštne ravnatelstvu v Ljubljani ter prosilo ondi, da ostane tržiška pošta še nadalje državna. Čule so se namreč govorice, ki niso hotele pothitni, da preneha pošta biti erarična, kar bi bilo v škodo trgu. Poštno ravnatelstvo je obljubilo, da se to ne zgodi.

— **Žrtev Save.** Na tozadevno notico v včerajšnjem »Slov. Narodu«, ki me napada, češ, da nisem hotel rešiti utopljenca v Savi, odgovorjam sledeče: Poročevalec »Slovenskega Naroda« ni poročal objektivno. Zgodilo se je takole: Ravno sem preplaval Savo in se pogovarjal v krogu svojih tovarišev. Na vpitje: »Na pomoč!« smo se ozrli vsi po Savi in smo opazili samo roke, ki so molele iz vode. Na moj klic: »Fantje pojmo za njim!« sem se spustil po bregu in v vodo, ne da bi se ozrl. Ponesrečenec je pred mojimi očmi dvakrat izginil v vodo in se zopet prikazal na površje, tretjič pa je izginil pod valovi in ga nisem več videl. To in pa dejstvo, da je bil ponesrečenec močnejši od mene in je Sava na onem mestu zelo globoka in deroča ter mi ni izmed sto ljudi, ki so se tudi po zatrdilu »Narodovega« dopisnika, ki je sam dober plavač, kopali ta dan ob Savi, nihče plaval na pomoč, me je napotilo, da sem opustil vsako nadaljnjo misel na rešitev, ker bi bil vsak trud brezuspešen. Čudno se mi zdi, da sem po logiki »Narodovega« dopisnika, edino jaz kriv ponesrečenčeve smrti, ki sem mu edini hitel na pomoč, vsi drugi pa, ki so gledali s zasenčenimi očmi za menoj, so popolnoma nedolžni. K namigavanju »Slov. Naroda« pa, da sem ga zato pustil, ker je bil »Sokole«, pripominjam, da nisem vedel tega, a bi ga bil rešil tudi, če bi bil to vedel, samo da bi bilo mogoče, mejtem ko so »Sokoli« stali na bregu in mirno gledali kako se njih »brat« potaplja. — Jožef Pavlič. (Eden najbolj žalostnih primerov, kaj vse pride v slovenske liste in kako sega strankarstvo celo preko groba, je dopis v »Slov.

Narodu«, na katerega smo prejeli zgornji odgovor. Pri nas ne omaga strankarska strast niti pred svetostjo smrti.)

— **Koncert kvarteta prof. Kozine.** V četrtek dne 28. t. m. priredi obče znani kvartet prof. Kozine (dr. Kozina, Dermelj, Završan, Kragelj) koncert v zdraviliškem domu na Bledu.

— **Telefonski promet med Jugoslavijo in mestom Dunajem je zopet odprt.** Telefonski promet med Jugoslavijo in mestom Dunajem, kateri je bil vsled izrednih razmer od vojaške oblasti začasno ustavljen, je zopet dovoljen.

— **Zveza poštne organizacij v Ljubljani** sklicuje za 27. t. m. ob 19. uri 45 minut sejo širšega odbora v pismonoški dvorani na glavni pošti. Pridite polnoštevilno! — Odbor.

— **Z Viča smo prejeli:** Slučajno sem šel te dni enkrat zvečer mimo viške šole. Okna pri telovadnici so bila razsvetljena in eno odprto. Na steni šolske telovadnice so visele podobe predstavljajoče Sokolstvo. Prepričani smo, da krajni šolski svet ni dovolil tega izzivajočega čina. Zato odločno protestiramo, da se šolska telovadnica, katero so postavili vsi občinarji, zlorablja v strankarske in agitacijske vrhve. Kadar si Sokol na Viču postavi svoj lastni lokal, naj gospodari po svoje; dotakrat pa naj se zaveda, da je na tujem. Dovoljeno mu je samo telovaditi v najožjem pomenu te besede in sicer le v telovadnici, nikakor pa ne na šolskem prostoru. Upamo, da se o tem strinjamo s šolsko oblastjo. Prosimo pa g. nadzornika Kanteta, naj vse to pojasni Sokolu in naj poskrbi, da se sokolska (!) telovadnica spremeni — v šolsko telovadnico.

— **Vrhnika.** Na narodni podlagi. Prejeli smo: Prosim, da na dopis »Vrhnika. Na narodni podlagi« z dne 22. t. m. sprejmete sledeči popravek: Ni res, da bi F. Tomšič, hčerka veltgovca, zamenjala srbskim dijakom franke po 4 K, pač pa je res sledeče: Isti dan, ko se je pripeljal vlak s srbskimi visokšolci, seta imela opravila na postaji Verd. Na prošnjo nekega srbskega uradnika sem zamenjala franke po 5 K in 5.40 K. Srbi so mi kurz sami napovedali. To so visokošolci odločnemu fin. organu tudi potrdili. Torej je bila to le moja usluga ne pa izraba srbskih dijakov. — F. Tomšič.

— **Veliko cestno dirko na progi 50 km** priredi Klub slovenskih kolesarjev »Ilirija« v Ljubljani dne 21. septembra. Dirkalo se bo iz Vranskega v Ljubljano za klubovo prvenstvo 1919. Po dirki razdelitev nagrad z veselico. Športniki, ki bi se hoteli udeležiti dirke, a niso člani kluba, naj se pravčasno prijavijo v klub.

— **Smrt v tužini.** Dne 31. julija t. l. je žilal sv. mašo g. dr. L. Erlich za pokojnim prostovoljcem Srbske armade, Matijom Zupaničem v cerkvi »Corpus Cristi« (Avenue de Friedland) v Parizu. Pokojni A. Zupanič je bil rodom iz Gribelj v Beli Krajini in se je bil že v rani mladosti l. 1904. podal v Srbijo, kjer je bil zaposlen v administraciji lista »L'Information«. Pozneje se je vrnil domov na zahtevo staršev in je dovršil v Pragi trgovsko akademijo. Leta 1913. je prišel nanovo po dokončani balkanski vojni v Belgrad in je bil nameščen kot uradni železniške direktor. Križi in težave pri odstopanju srbske vojske skozi ločno in zasneženo Albanijo po zimi leta 1915. so uničili popolnoma zdravje mladega vojaka in legel je v prerani grob dne 26. marca 1917 v Nimu na južnem Francoskem. V Nimu, kjer je hiral v Hôpital Complementaire si je pridobil mnogo prijateljev, ki so žalili njegovo smrt z največ žalostno usodo, da ni doživel dneva osvobojenja in zedinjenja Slovencev, Hrvatov in Srbov. Njegov grob so meščani v Nimu lepo ogradili in s cvetjem zasadili negujoči ga kot zalag prijateljstva in simpatij izmed Slovencev in Francozov. Bodi mu lahka francoska zemlja!

— **Društvo »Vrtnarska šola«** g. Gojka v Kranju namerja ustanavljati v vseh posameznih krajih vzorne vrtove, iz katerih se bodo razdeljevala semena, sadike, podtaknjence, drevesca in drugo. V teh društvenih vrtovih se bo tudi mladina učila vrtnarskega dela, a hkrati naj bi bile te društvene postaje tako urejene, da bodo služile kot zatočišče primernemu številu invalidov.

— **Orožniki zabodli in smrtonojevno obstrelili mladeniča.** Dne 14. t. m. zvečer pred Velikim šmarnom, se je zbral sedem mladeničev sredi vasi v Sovodnju v občini Oslica ter začeli mirno prepevati slovenske narodne pesmi. Niso še končali prve pesmi, ko pridrvi nad nje orožniški stražmojster z enim orožnikom in jim surovo zakliče, naj se takoj spravijo spat, češ, da njegova gospa ne more spat. Fantje izjavijo, da je že od nekdaj navada, da tu pojejo in Alojzij Ambrožič odločno reče, da ne gredo stran. Na te besede ga zabode eden orožnikov v stegno; ko še enkrat zatrdi, da ne gre proč, stražmojster sam ustrelil poleg njega, na njegov ukaz strelja tudi drugi orožnik in prestrelil mladeniča skozi prsi. Smrtno ranjen se zgrudi. Orožnika gresta stran, ne da bi ga obvezala. Fanta so preieljali v deželno bolnico. Tako

se je vršil dogodek po izjavi prič in fantov. Sedaj pa orožniki stvar lepo obrnejo in trdijo, da so jih fantje izzivali, da so bili našuntani, da so jih mislili napasti, ker je imel namreč Ambrožič slučajno pri sebi sekiro, ker se je vračal z dela. Opozarjamo merodajne oblasti, da poskrbe za nepristransko obravnavo, da se zasliši in verjame ne samo orožnikom, ampak tudi drugim pričam. Priporočamo to zadevo tudi našim poslancem, da nastopijo odločno zoper to, da bi orožniki brez resnega povoda takoj rabili orožje. Po tem načinu bi morali vse one kalilce nočnega miru, ki ob pozni uri popevajo po ljubljanskih ulicah — enostavne postreliti.

— **Tatvine v Dravljah.** V dobi od meseca januarja do junija 1919 izginilo je iz mobilnega železniškega skladišča v Dravljah veliko dragocenih električnih strojev, (motorjev, transformatorjev, inštalacijskih delov in materiala, odpornih priprav, orodja) ter bilo prodanih pod roko brez dovoljenja gospodarske komisije deželne vlade za stvarno demobilizacijo v korist vojaških oseb mobilnega železniškega skladišča v Dravljah. Menda je bila na Dolenskem, kakor se čuje, baje celo v bližnji okolici ljubljanskega dela tovarna opremljena s takim ukradenim blagom. Ukradeni blago služilo je za napravo industrijskega značaja, ter za potrebo električne razsvetljave. Javnost se prosi, da vse, kar bi bilo znano na sumljivih okoliščinah in osebah, ki kaj vedo, naznani nemudoma ali pa čimprej vojaškemu sodišču v Ljubljani, Poljanska cesta št. 13, III. nadstr., št. 41 k zadevi Op. št. S 1223/19 (oziroma po 1. septembru 1919 istemu sodišču k isti številu v šempetersko vojašnico).

— **Rudarje se opozarja,** da pod nobenim pogojem ne iščejo dela na svojo pest izven ozemlja Slovenije, zlasti pa ne v Peču (Baranji), ker je tam prenapolnjeno vse. Rudarjev se bo v kratkem potrebovalo več tisoč, a opozarjajo se v lastno korist, da se drže izključno le navodil podpisane urada. — Osrednji urad »Državna posredovalnica za dela« v Ljubljani.

Toča na Gorenjskem.

Koroška Bela. Strašna nesreča je zopet 22. t. m. zadela nesrečno vas. Kakor oreh debela toča se je vsula in je razbila vse polje. Vsi jesenski pridelki so uničeni. Škoda je zopet ogromna. Kaj bo počelo nesrečno ljudstvo, ako ne pride hitra pomoč, ko se še od prve nesreče ni opomoglo. Ljudstvo je vse obupano.

Radovljica. Toča je v petek proti večeru obiskala radovljiško okolico. Iz Breznice in Begunjske občine je nadaljevala svoje neusmiljeno delo po Mošenjski srenji, kjer je nepopisno škodovala vrtovom in polju. Ob steni Otoške podružnice je je bilo še v soboto zjutraj ob 6. uri za en gnojni koš. Kmet je zelo poparjen. Ajda je zelo lepo kazala. Čebelica in poljedelec sta zastoj upala vanjo.

Mošnje. Toča je v petek zvečer tudi v Mošnjah in okolici zelo gosta padala med dežjem. Pod kapom bi se bila lahko z lopato nakidavala. Še naslednje jutro so je bili celi kupi ob cerkvah in večjih poslopjih. Uničila je vso ajdo in večino prosa; repa rebra kaže. Pogled na vsako njivo je žalosten. Samo krompirju, vsaj zgodnjemu, že ni v večji meri škodovala. Sadju, listju, mladik je več pod drevjem ko na njem. Koliko napornega kmetovega dela je uničenega v nekaj minutah.

Begunje pri Lescah. Dne 22. avgusta zvečer ob 6. uri se je pripodila od Jesenic sem silna nevihta. Komaj so padle prve kaplje dežja, že se je vsula debela toča v taki obilici, da je je bilo še drugi dan dovolj. Škoda na polju je veličanska. Hitra pomoč je nujna.

Koroške novice.

k Iz Koroške. Skoroda tri mesece se po Koroškem že popisuje škoda, ki se je zgodila ob priliki vpadu nemških tolpi in kljub lepim obljubam nam še do danes ni dana nobena gotovost, ali nam bo škoda od katerekoli strani povrnjena ali ne. Gospodje naj bi se požurili, ker so nekateri gospodarsko zelo težko prizadeti. (Op. ur. Glede te zadeve smo dobili obširnejši dopis, iz katerega je razvidna vsa resnost tega vprašanja. Naj se odgovorni činitelji ne obotavljajo, rešiti ga!)

k Iz Velikovca se nam piše: Na vseh šolah v Velikovcu se začne, kakor se je zdaj končno določilo, poduk dne 1. oktobra t. l. Otvoril se bo prvi razred gimnazije, morda tudi drugi razred, ako bo vlada to dovolila. Za vstop se bo pripustilo tudi dvajset odstotkov deklic-dijakinj. Zatevta se dopolnjeno deseto starostno leto. Tudi se bo tu letos otvoril prvi letnik učiteljskega za oba spola, zahteva se dopolnjevanje petnajsto leto starosti. Deška in dekliška meščanska šola bosta tudi naprej obstali in se tekom časa razširili v štirirazrednici. Ljudskošolsko vprašanje se je rešilo tako, da se je »Narodna šola« v Št. Rupertu pri Velikovcu združila z mestnima ljudskima šolama v Velikovcu, in sicer

bodo znanprej v deški ljudski šoli v Velikovu vsi dečki iz mesta in v mestu vsolane okolice v »Narodni šoli« v št. Rupertu bodo pa samo deklice. »Narodna šola« v št. Rupertu je postala javna dekliška šola in se obenem razširila v petrazrednico. Da bo za stanovanje in hrano za dijake in učence novih in dosedanjih šolskih zavodov oskrbljeno, se je slovenski dijaški dom preselil iz Celovca semkaj v Velikovec. Za sprejem v dijaški dom se je treba obrniti za pojasnila do č. g. Pavla Gril, kaplana v Šmihelu nad Pliberkom. Ravno tako so tudi šolske sestre v št. Rupertu pri Velikovu razširile svoj dekliški internat in bodo sprejemale v istega dijaščinje gimnazije in učiteljske, učenke za meščansko in ljudsko šolo in gospodinsko šolo. Poduk na gospodinski šoli šolskih sester v št. Rupertu se začne šele dne 1. novembra 1919.

k V Pliberku se bode vršil 1. septembra kakor po navadi veliki letni sej. Ker ga že dve leti ni bilo, bo udeležba gotovo zelo velika, posebno še zato, ker je mesto Pliberk postal središče slovenske Podjune.

k Črna. (Agrarna reforma.) Pri nas je res nešteto najemnikov, ki zdijo že leta in leta na grofovskih posestvih kot najemniki in res željno pričakujejo čas, ko bodo mogli posestva odkupiti. Zakaj se pri nas rešitev kmečkega vprašanja tako zavlačuje in zakaj se ta obsežna posestva avstrijske aristokracije vendar enkrat ne porazdelijo?

k Črna. (Poselsko vprašanje.) Poljski delavci zapuščajo sedaj trumoma kmetije in se hočejo udeležiti tovarnam. Naš kmet stoji pred krizo, ako se ne pride s hitro pomočjo. Vlada naj vzame regulacijo vestno v roke, sicer bo agrarna reforma imela tole lepo posledico: uničena gospodarstva, prazne žitnice, lačnega kmeta. Tudi sicer se pogostokrat vidi kako pohajkujejo ljudje po cestah, ker so brezposelni. Ali bi ne kazalo ustanoviti za Koroško posebno državno posredovalnico za delo, da bo šla ta brezposelnim na roke in tako sama malo regulirala naval delavstva na tovarne. In to treba nujno ukreniti.

Štajerske novice.

š Braslovče. Avgusta lanskega leta je oživila naša Dekliška zveza na novo. Najpoda tu kratko poročilo o svojem delovanju v pretečenem društvenem letu. Zveza je imela v tem času 10 poučnih sestankov. Na teh sestankih je bilo devet deklamacij in 16 govorov, ki so bili različne vsebine, kakor: Bodimo edine in poštovnevalne. Tudi mladenka je dolžna delati za narod. Politično podučen govor o naših slovenskih strankah. Vrnimo se nazaj k narodni noši. Izpopolnjujmo svoj značaj. Pridobivajmo s svojimi zgledi novih članic. Delujmo v zvezi in povsod nesebično. Sveta Evharistija je vir in temelj prave izobrazbe. Zmotne ideje naših nasprotnikov. Dekleta ne v mesto, ostanimo doma itd. Tabora svete vojske v Ljubljani 19. januarja so se udeležile štiri članice in so potem doma tudi poročale o tem. Dne 13. julija je priredila zveza igro »Junaške Blejke« v prid društvenemu domu, ki si ga želimo postaviti. Zveza šteje 93 članic. Ustanovila si je pevski, časniški in dramatični odsek. Naj blagoslovi Bog naše delovanje, da bo v korist nam in narodu.

š V Dornovi pri Ptuj je bilo 17. t. m. zelo živahno. Veliko število vaščanov je popoldan hitelo proti šolskemu poslopju, da se udeleži igre, katero je priredilo tukajšnje kmetsko bralno društvo. Celo iz sosednjih vasi so prišli ljudje. Zelo lep dokaz, da se je tudi kmetsko ljudstvo začelo zanimati za kulturno delo. Igra je uspela prav dobro. Igranje tamburašev od Sv. Marjete je napravilo prav dober vtis, ravnotako petje med odmori. Oder je bil čeprav zelo enostaven, prav lepo okinčan. Že zelo razveseljivo znamenje, da se tudi kmetska mladina zaveda važnosti nabrazbe.

Iz Prekmurja.

p Kako bo z denarjem? »Murska Straža« piše: V Prekmurju imamo nežigosane avstro-ogrsko bankovce in mnogo boljševiskega denarja. Ta se je vzdrževal v prometu samo vsled terorja, vendar bi bil prevelik udarec za naše ljudstvo, ako bi bil izgubil vsako veljavo. Kakor se poroča iz Velike Kaniže, je ogrska uradna banka določila za 200 K Kuhnovih (boljševiških) bankovcev 40 K avstro-ogrsko banke. vsekakor je nujno potrebno, da se tudi v Prekmurju uredi to vprašanje. Nežigosani avstro-ogrski bankovci naj bi se takoj žigosali oziroma zamenjali za žigosane. Sedanje finančne razmere v Prekmurju silno ogrožajo naše gospodarske interese, ker smo odrezani od prometa z ostalo Jugoslavijo in ker leži veliko našega kapitala v bankovcih, katerih usoda je negotova. Odtod tudi silna draginja in čezmerno navijanje cen, ki se kaže zadnje dni v Prekmurju. Zahtevamo, da novavlada brez odlašanja ukrene potrebno

p Sprejem jugoslovanskih čet v Belčinih. »Murska Straža« piše: Iz Belčine nam poročajo, da je tamošnje vrlo narodnozavedno prebivalstvo s posebnim navdušenjem pozdravilo svoje osvoboditelje. Dne 12. t. m. zjutraj se je zbralo na trgu pred cerkvijo okrog 900—1000 ljudi. Ženske so bile praznično oblečene in so trosile cvetlice na pot. Domača belčinska godba je zaigrala jugoslovanske pesmi. Med navdušenimi živjokljci Jugoslaviji, kralju in regentu sta govorila gg. podporočnik Svetec in abiturijent J. Godina. Ta sprejem ostane vsakemu v najlepšem spominu.

p Železniška zveza Radgona-Murska Sobota. Poroča se, da so vojaške oblasti pripravljene izpeljati takoj železniško zvezo med Mursko Soboto in Radgono in sicer začasno v obliki poljske železnice (Feldbahn). Ljudstvo to namero navdušeno pozdravlja, ker je sedaj Prekmurje v prometnem oziru popolnoma odrezano od sveta. Dokler se pa ta zveza ne izvrši, naj bi se uvedla med Radgono in Mursko Soboto redna avtomobilska zveza za oseben, blagovni in poštni promet.

p Tkalec ujet. Tkalec, ki je na zagoteten način pobegnil iz Jugoslavije nazaj na Mažarsko, se je skušal s svojimi četami, katere so šteje približno 300 mož, upreti našemu prodiranju. Umikajoči se Tkalečevi oddelki so požgali kakih 15 km južnovzhodno od št. Gotharda, na takozvanem Goričanskem 9 hiš in odgnali kmetovalcem vso živino. Tkalec pa se je skrival v Prekmurju, dokler ga niso naše čete ujele in ga dne 14. t. m. izročile višji komandi jugoslov. čet v Prekmurju.

Ljubljanske novice.

lj Urad voj. superijorata se preseli dne 26. t. m. iz cbrtne šole v Sodno ulico št. 13, II. nadst.

lj Pevska zveza »Ljubljana«. Danes ob 20. uri skupna pevska vaja. — Odbor.

lj Iz gledališke pisarne. Ponovno se prosijo gg. abonenti pretrele sezi, naj se blagovolijo zgledati v pisarni tajništva, operno gledališče, radi sedežev. Ako se gg. abonenti do 28. avgusta ne bi zgledali, morali bi se sedeži oddati številnim drugim cenjenim reflektantom. Vsled tega se blagovolijo vsi gg. abonenti do tega časa zanesljivo zgledati, ker se pozneje na njih abona ne bo oziralo kakor tudi ne na eventualne pritožbe.

lj Umrj je v nedeljo ob 6. uri zjutraj g. Janko Dimic, strojni stavec v Učiteljski tiskarni.

lj Društvo inženjerjev v Ljubljani vabi svoje člane na izredni občni zbor v torek 26. t. m. ob 20. uri v dverano mestnega magistrata. Razpravljalo se bo definitivno o obliki stika z drugimi jugoslovanskimi inženjerskimi društvi. Ker je zadeva za društvo in njega prihodnost zelo važna, pozivajo se vsi člani, da se zborovanja polnoštevilno udeležijo. Za razpravo se naj pripravijo s proučenjem v prvi številki društvenega glasila objavljenega načrta pravil za združjenje. Člani, ki še lista niso dobili, naj se javijo pri odboru pismeno s polnim naslovom. Prva številka se je poslala na stare naslove le onim članom, ki so plačali članarino za prvo polletje tekočega leta.

lj Zadruga krojačev in modistovk v Ljubljani naznanja, naj člani, ki niso še prišli po nakazilo za lesno ogelje, to takoj store, ker je še nekaj kilogramov oglja na razpolago. Obenem naj se priglasijo tudi učenci in učenke, ki nameravajo napraviti pomočniško preizkušnjo, vsaj do 10. septembra v zadrugi pisarni, Gosposka ulica št. 5. — Načelstvo.

lj Magistratni uslužbeni in nova draginska doklada. Občinski svet ljubljanski je že v svoji zadnji seji meseca julija t. l. sklenil, da se bo istočasno in v isti izmeri kakor državnim uslužbencem, nakazala tudi mestnim uslužbencem nova povišana draginska doklada. A glej: državni uradniki in drugi državni uslužbenci so že 1. avgusta oziroma naslednje dni prejeli to doklado, mestni uslužbenci pa čakajo zaman na to, tako krvavo potrebno regulacijo draginskih doklad. Baje se jim niti 1. septembra ne misli izplačati. Zakaj to zadrževanje že dovoljenega poviška drag. dokladi? Ali mogoče radi par magistratnih svetnikov in narisvetnikov, ki so imeli že dosedaj višje doklade, kakor jim predpisuje nova razpredelnica, objavljena v Uradnem listu št. 125. Dobra plača mestnih uradnikov se je poudarjala tudi na zadnjem sestanku državnih uslužbencev od strani gotove govorice, toda to se je tikalo, nota bene, le višjih mestnih uradnikov. Radi teh par višjih gospodov, ki imajo itak že svoje visoke plače, obenem pa enake želodce z nižjimi uradniki, radi teh naj 150 drugih uslužbencev in ob tej neznosni vedno naraščajoči draginji izhaja s svojimi dosedanjimi plačami? Občinski svet ljubljanski je sam uvidel, da so mestni uradniki, posebno oni nižjih činovnih razredov, pomožni uradniki in drugi uslužbenci enakovredni z onimi v državnih službi, ker se od njih zahteva

enaka šolska izobrazba in enako delo, zato je privolil v slično povišanje draginskih doklade. Torej, izplačajte jim takoj, kar jim gre! Saj smo v demokratični državi!

lj Snaga v tramvajskih vozovih. Izšel je novi pravilnik o snagi v tramvajskih vozovih. Vozovi se morajo dvakrat na dan očistiti. Najstrožje se prepoveduje pljuvanje po tleh. V posameznih kotih vsakega voza je treba pritrditi pljuvalnike. Neki tramvajski sprevodnik je čitajoč novi pravilnik podal tole strokovnjsko kritiko: »Ne bo šlo! Imenitnega ljubljanskega zdravnika sem opozoril, da ne sme pljuvati na tla, pa me je ozmerjal.« In premenjal je krono in dal »pasadžirju« znamke mesto poštenega drobiža, ki so ga veržniki kljub obmejnim komisarijem le spravili čez mejo.

lj Društvo državnih pisarniških uradnikov. Ustanovni občni zbor se vrši dne 7. septembra t. l. ob 16. uri v prostorih odpravnitva deželne vlade na Bleiweisovi cesti v Ljubljani. Vabimo vse člane, da se istega po možnosti polnoštevilno udeležijo. — Pripravljalni odbor.

lj Našla se je denarnica v Nunki ulici z manjšo vsoto denarja. Dobi se v pisarni društva zasebnih uradnikov, Poljanska cesta 3 od 9.—11. ali pa v Rožni dolini 84 od 2.—3. ure popoldne.

Najnovejša poročila.

(Naše telefonsko poročilo.)

PREKMURSKI POKRAJINSKI ZBOR.

Radgona, 25. avgusta. Danes dopoldne ob 10. uri se je v Murski Soboti pod predsedstvom dr. Lajniča zbral začasni pokrajinski zbor za Prekmurje. Navzočih je bilo okoli sto članov tega zbora. Podrobnosti še niso znane.

NOVA VLADA PRED ZBORNICO.

Belgrad, 25. avgusta. Današnja seja narodnega predstavništva je bila otvorena ob 10. uri dopoldne. Galerija in lože so bile polne, prav tako tudi klopi poslancev, ie tu in tam se je videla kaka vrzel v klopeh. V zbornici je bila velika vročina, ki se je poznala zlasti tudi pri poslancih, ki so bili že takoj v začetku seje zelo razdraženi in je prišlo večkrat do spopadov v besedah, tako n. pr. med ministrom Kruljem in poslanci bosenskih muslimanov. Kmalu bi se bili dejanski spopadli, ker je Krulj grdil muslimane.

Dopolodne so govorili v imenu Črnogorcev Daković, v imenu radikalnih disidentov Trifković, v imenu radikalcev Protič in v imenu Narodnega kluba dr. Leginja. Najbolje je govoril Matko Trifković, najostreje Protič, najnerodnejše dr. Leginja o posebni hrvatski armadi. Črnogorci so izjavili, da so za vsako vladu, ki ima večino. V kultrijih se je dopoldne sodelo, da bo imela vlada nekaj glasov večine. Seja se je prekinila ob 1. uri popoldne in se je ob 4. uri nadaljevala. Popoldne so govorili v imenu opozicije dr. Medaković (necdvisni demokrat), Aleksa Žujević in Stojan Ribarac. Ti trije so krepko obsodili strankarsvo nove vlade in so se odločno izjavili za koncentracijsko vlado. Ribarac je stavil predlog, da se vladi izreče nezaupnica in preide na dnevni red. Ob 7. uri se je seja prekinila za 10 minut. Enako je govoril župnik iz Subotice dr. Raič, ki je zelo ostro govoril proti demokratski koaliciji. Med njegovim govorom je došlo do ostrih napadov in odgovorov demokratske zajednice. Od strani vlade je govoril minister za socialno politiko Korač, ki je skušal oslabiti govore opozicije. Govoriti bi imel še v imenu vlade ministrski predsednik Davidović, na kar bi se imelo vršiti glasovanje. Toda sprejet je bil predlog Stojana Protiča, naj se seja prekine in nadaljuje jutri zjutraj ob 9. uri.

Zvečer se je računalo, da bo vlada dobila 10 glasov večine, v katero je pa treba všteti tudi 15 ministrskih glasov.

Belgrad, 25. avg. V narodnem predstavništvu je nazočih 252 poslancev in jih manjka 36. Člani demokratske zajednice so vsi prisotni, med njimi tudi Tuškan, dr. Paleček in dr. Roje. Z ministrskimi glasovi bo imela vlada 10—12 glasov večine. Na radikalni strani manjka 9 članov.

INTERPELACIJE JUGOSLOVANSKEGA KLUBA.

Belgrad, 25. avgusta. Predsednik Jugoslovanskega kluba dr. Ant. Korošec je naslovil dve vprašanji na ministra za notranje stvari in ministrskega predsednika. V prvem vprašanju radi zapiranja takozvanih političnih zločinov izjavja, da se sliši, da so posebno v Bosni in Hercegovini, v Hrvatski in Sloveniji, zaprli mnogo državljancev, ki so osumljeni političnih zločinov. Posebno v Bosni in Hercegovini so jih mnogo zaprli radi ovadustev, ki se nanašajo na dogodke pod starim avstro-ogrskim režimom, na Hrvatskem in v Slavoniji pa radi denunciacij, ki se večinoma nanašajo na izmišljene ali potvorene verbalne delikte mnogokrat izzbrane od prešerne soldateske ali od brezvestnih poli-

tičnih izzivačev. Dr. Korošec pravi: Nezdružljivo in nevarno je zapirati državljane, katerih protidržavno in protidinastično držanje ni nesumljivo dokazano. Zato torej vprašamo, 1. ali je minister voljan naznaniti, koliko državljanov je zaprtih radi političnih zločinov; 2. ali je voljan, pregledati njih listo ter takoj izpustiti one, ki so bili denuncirani bolj radi strankarskih ali konfesionalnih nasprotij, nego z ozirom na javni red in mir; 3. ali je voljan pri onih delikventih, ki so obtoženi težkih pregreškov, pospešiti sodno postopanje?

Druge vprašanje se nanaša na podpore oškodovancev v Bosni in Hercegovini, ki je naslovljeno na ministrskega predsednika. Po poročilih v listih je ministrski svet sklenil dati okoli 7 milijonov kron iz takozvanega slivnega fonda za podporo državljanom okraja Gacko, ki so bili za časa vojske hudo oškodovani. Po našem naziranju spadajo v prvi vstvi med te oškodovance oni, ki so bili ali ob začetku vojske ali ob takozvanem zlomu oškodovani od podivjanih in z maščevanjem fanatiziranih tolp svojih sodržavljanov in katerih odškodninske zahteve bi se morale pokriti iz naslovov posebne državne naklonitve. Zato vprašamo g. min. predsednika: 1. Ali mu je znano ropanje in poškodovanje državljankega imetja tako ob začetku kakor ob koncu vojske; 2. ali je voljan od dovoljene vsote pravično, brez ozira na plemo in veroizpovedanje, podpreti vse v Bosni in Hercegovini ob začetku in koncu vojne oškodovane; 3. kateremu ministru se poveri razdelitev teh podpor in ali se bo narodno predstavništvo tudi obvestilo o razdelitvi, da se lahko prepriča o nepristranosti.

CSEBNE VESTI IZ PARLAMENTA.

Belgrad, 25. avg. V sobotni seji narodnega predstavništva se je sporočilo, da je odločil posl. Ahmed Salihbeg mandat in da je minister za pravosodje Kosta Timotijević izstopil iz anketnega odbora za pripravo trgovinskega dogovora s Čehoslovaško.

ITALIJANI ZAPUŠČAJO REKO.

Reka, 25. avg. Ker so začeli italijanski listi iz kraljevine treznejše presoati reško vprašanje, so začeli tudi tukajšnji listi presoati zmernejše to vprašanje. »Popolo d' Italia« javlja, da bo Reko zapustila večina italijanskih čet, katere bodo nadomestile čete zveznikov in bo prevzel nad Reko poveljstvo višji angleški častnik.

Reka, 25. avg. Andrej Osinac se je vrnil iz Pariza. Po njegovem povratku je nastalo med reškimi italijanskimi popolnoma drugo razpoloženje in precejšnja potrlost.

LDU Reka, 25. avgusta. Davi je napadlo okoli 50 Italijanov na trgu Adamich nekega prodajalca hrvatskih časopisov. Brez vsakega povišja so ga pobili na tla in začeli pretepati. Rešila ga je angleška policija, ki jo je privabilo vpitje na mesto. Policija je aretirala glavnega italijanskega napadalca. Po desetih mesecih italijanske okupacije se je zgodilo včeraj prvič, da je bil aretiran reški Italijan zaradi izgrediv proti Slovanom. Med reškim prebivalstvom je vzbudil ta korak veliko zadovoljnost. Sodijo, da se bliža konec italijanskega gospodovanja na Reki.

LDU Reka, 25. avgusta. Včeraj dopoldne so priredili reški Italijani veliko poslovlino svečanost italijanskim grenadirjem, ki so odpoklicani z Reke. V mestu je viselo večje število italijanskih zastav. Po slavnosti, ki je trajala nad eno uro, se je razvil po mestu izprevod reške mladine, ki je ponovno demonstrirala za italijansko Reko. Davi se je odpeljala z Reke v smeri proti Matuljam vsa brigada grenadirjev z artiljerijo. Reški meščani so delili med vojake, zlate in srebrne spominske kolajne. Namesto brigade grenadirjev pride na Reko del brigade Regina. Skupna italijanska posadka na Reki in v okolici šteje sedaj še kakih 5000 mož pehote in nekaj oddelkov drugih čet.

Prosveta.

pr Mentor. Na časopisni sekciji zborovanja S. D. Z. niso mnogo preresetavali vprašanja glede »Mentorja«. To vprašanje so takrat podcenjevali, a meni se zdi, da si ga je treba dobro ogledati. Dve dejstvi; da »Mentor« ni več tisti kot je bil pred par leti in da sedanji »Mentor« ne zadostuje potrebam vsega srednješolskega dijaštva, nam to pritrjuje.

Srednješolski list mora biti dijaštvu voditelj izven šole, komentar za mnoge stvari, ki se v šoli nikoli ne obravnava prav obširno. »Mentor« je bil dosedaj le list za učence humanističnih gimnazij, teh pa po ureditvi vprašanja srednjih šol najbrže ne bo toliko, kot jih je bilo dosedaj. V tem oziru se mora list spopolniti v toliko, da bo zanimal tudi učence realnih gimnazij in pa realk. Članki prof. Pengova in v zadnjem času Breznika so komaj zadostovali za učence hum. gimnazij, kaj šele realnih gimnazij in realk! Za dijake, ki se zanimajo za literaturo, so jako primerni

Pregledni članki, a vendar niso popolni, ker bi naj mladim literatom podajali tudi nekaj vpogleda v svetovno slovstvo. Zakaj izostajajo »Književni pomenki«? Prevodom Iliade, Ajshila naj bi se pridružili še prevodi raznih drugih svetovnih del. Zgodovinarji in zemljepisci s kratkimi članki in noticami Šarabonovimi i. dr. gotovo niso zadovoljni. Ravno tako bi bilo treba vzgojnih člankov, dobrih in izbranih slik itd. List je v zadnjem času tudi zelo zanemaril »Drobiž«. Ni mi znano, iz katerega vzroka, želel pa bi, da dvigne urednik »Drobiž« iznova vsaj na višino drobiža prvih letnikov. Kje so ekscerpti iz slavnih svetovnih del, kje so kratki življenjepisni slavnih mož, kje so kratke novice iz slovanske in sploh svetovne literature a la Stingl, kar je menda nekje že Pregelj pripotočal, in dalje novice iz naravoslovja, tehnike itd. — Za ves ta načrt je treba predvsem sodelovanja, kar naj bo prva skrb urednika. Treba je tudi sodelovanja s strani dijaštva. Dijak želi že v mladih letih razmaha in marsikaj se že takrat rodi zrelega za obelodnanje. Mislim, da v novem disciplinarnem redu ne bo več strašil paragraf o priobčevanju duševnih proizvodov. Potreba je tudi, da prične »Mentor« vendar že enkrat redno izhajati, ker neredno izhajanje a la »Dom in Svet« nikakor ni dijaški koristno, ki mu je treba vsaj vsak mesec dobre duševne hrane.

Nuša zahteva sedanjega časa je, da se »Mentor« v tem pogledu na novo orientira in se po tej orientaciji prenove in spopolni. Kajti le na ta način bo postal list za vse srednješolsko dijaštvo in ne dvomim, da si bo potem pridobil še več prijateljev in bralcev, kakor si jih je že. J. T.

Cerkveni vestnik.

c Marijanska kongregacija srednješolcev pri oo. jezuitih ima v četrtek, dne 28. avgusta, ob 5. uri popoldne svoje zborovanje. Udeležite se ga polnoštevilno! — Načelstvo.

c Duhovne vaje. Od dne 18. do 22. avgusta so bile v Mariboru duhovne vaje za lavantinsko duhovščino; vodil jih je z izredno spretnostjo veleč. g. P. Tomec iz Družbe Jezusove. Enoglasna sodba vseh udeležencev je bila, da tako lepih, znanstveno in govornično dovršenih, vsem modernim razmeram in zahtevam odgovarjajočih konferenc že dolgo niso slišali. Z veseljem razpoloženjem so zapustili gospodje Maribor in se podali na svoj dom, da udeležujejo v dejanju in življenju modre nasvete gosp. voditelja. Bodi na tem mestu izrečena veleč. g. patru najpriščnejša sbratska zahvala za ves njegov veliki trud in vso ljubeznivo skrb. Bog mu plati tisočero!

Orlovski tabor v Dobrlavasi na Korškem se vrši v nedeljo dne 14. septembra 1919. Predpriprave so v teku.

Vaditeljski zbori O. Z. prirede o priliki tabora veliko javno telovadbo. Bratje! Na delo, da bo ta dan med katoliško-narodnimi koroškimi Slovenci praznik narodne probeje. Podrobnosti sporočimo v okroglici. — Predsedstvo Orlovske Zveze.

Krekov tabor v Komendi se vrši v nedeljo dne 31. avgusta 1919. Tabora se udeležijo orlovski odseki kamniškega orlovskega okrožja polnoštevilno, del odsekov ljublj. okrožja se pridruži br. okrožju, to so odseki Ježica, Črnuče, Št. Jakob ob Savi, Dol pri Ljubljani. Br. odseki naj pripravijo udeležbo Orlu v Komendi. Bratje! Pohitimo v znak hvalečnosti do očeta naše organizacije ta dan k odkritju njegove spominjske plošče! Sprejem se vrši na kolodvoru v Jaršah, odkoder se na voze odpeljemo v Komendo.

Orlovske prireditve. 7. septembra v Trbovljah, 8. septembra na Igu (okrožna), 14. septembra v Dobrlavasi (Koroško) (zvezna), 21. septembra Št. Vid, 28. septembra Ježica. Okrožni prireditvi v Ihanu in Horjulu sta radi koroškega orlovskega tabora preloženi na poznejši čas.

Učiteljicami! Od 1. do 7. septembra priredi Zveza Orlic vaditeljski tečaj v Ljubljani. Ker je navdušenje za to našo najmlajšo organizacijo vsestransko in splošno, pozivljamo ponovno vse naše članice, naj se tega tečaja v kar največ mogoče velikem številu udeležijo. Priprave sprejema Zveza Orlic Ljubljana, Jugoslovanska tiskarna. — Odbor Slomškove zveze.

Na vaditeljski tečaj Orlic so se priglasili še sledeči krožki: Stari trg pri Ložu (1), Dekliška zveza Braslovče (4), Št. Jurij ob južni železnici (3), Šolske sestre Maribor (2), Maribor (3), Vrhnika (1), Jesenice-Fužine (3). Dosedaj je prijavljenih 86 udeležencev, med temi večina učiteljic. Postavljen bo s tem temelj samostojni orliški organizaciji.

Ljubljana—Šiška. Orlice imajo redno telovadno uro vsak četrtek večer ob pol 8. uri. Vse gospodične, ki se še nameravajo prijaviti k Orlicam, naj to takoj store. Telovadkinje se sprejemajo vsako telovadno uro, to je vsak četrtek večer.

V možičko dolini se je ustanovilo orlovsko okrožje z odseki v Črni, Možici in na Prevaljah. Pogumnim fantom želimo obilo uspehov. S svojo korenjaško značajnostjo bodo stali naši Orli na straži za svetlinje pridnega koroškega ljudstva.

Orlovstvo. V tem poletju vrši Orel svojo častno nalogo. Ne mine ne praznik ne nedelja, da ne bi bila v kakem kraju prireditve in telovadba. Če zasledujemo te izlete, moramo reči, da vrši Orel trezno svoje prireditve. Poglejmo katerokoli prireditev, vsaka se konča pred nočjo in z vsake se vračajo fantje korporativno v četi. Ni opaziti opitih ljudi, ni slišati onih »navdušenih« rjovenj. Mirno in tiho se vrača četa proti domu — še celo trobenje po mestu se omeji na najpotrebnejše. Mi ne plešemo do jutra, zato tudi ne delamo dobrička do 30.000 K od ene prireditve. Naše delo je tiho in resno brez nepotrebne cirkuške reklame! Naraščaj vzamemo seboj

le, če smo sigurni, da gredo z njimi bratje, sestre ali starši in pa, da pridemo z nočjo vred domov. Mladina mora biti v mraku doma; to zahtevamo od vseh odsekov. Ponoči frfotajo le sove, večje in čukil. Naš Orel pa ljubi svetlobo solnca! Bratje in sestre! Udeležite se naših prireditev, ki so dostopne vsem slojem in ki ne trpe na slabem imenu! Če bi pa kdo skušal kršiti to naše dobro ime, zaterite ga v kali sami in ne pustite, da se razpore in okuži nas in naše svojce! V tem znamenju, bratje in sestre na delo! Nazdar!

Gospodarske novice.

g Stanje živine in prašičev. Ker se od raznih strani vedno ponavlja deloma nevedoma, deloma pa vedoma z namenom trditve, da je naša živinoreja in prašičjereja uničena, zato podajamo sledeča tojasnila o dejanskem stanju sestavljena po uradni statistiki:

Stanje govedi in prašičev pred med in po vojski.

Okrajno glavarstvo	Goveda			Prašiči		
	1910	1918	1919	1910	1918	1919
Črnomelj	14700	14353	13941	13197	8063	7921
Kamnik	20621	17726	18577	15481	11448	6880
Kočevarje	20076	17733	18787	12265	6976	8543
Kranj	27849	21300	24067	15165	6963	8119
Krško	22714	21120	22764	32876	20289	21641
Litija	19596	17706	19661	12155	7921	9330
Ljubljana okol.	28944	25146	27882	14648	12750	13546
Novom.	22771	20011	22366	25102	11970	15831
Radovljica	12964	11227	11116	11209	6881	6083
	190235	166522	179161	152098	94261	97894

Mogoče nam je o tem objaviti le stanje od nezasedenih okrajnih glavarstev bivše Kranjske dežele. Za štajerske in koroške okraje nam manjka tečaj podatkov iz leta 1913, deloma pa tudi iz leta 1918. Kolikor pa se je dalo konstatirati, je stanje živine na Štajerskem padlo za polovico več, kakor na Kranjskem. Iz zgoraj navedenih števil je razvidno, da imajo nekateri okraji sedaj več živine, kakor pred vojsko. To so: Litija, Novo mesto, Radovljica, Krško. Tudi Kranjski okraj bi je imel več, ako bi ne bili zasedeni nekateri kraji, kakor n. pr. Sorica in Osenica. V vseh političnih okrajih se je število živine znižalo pri skoraj 200.000 glavah za 11.074 glav ali okoli 5 in pol odstotka. V resnici pa tudi teh 11.000 glav ne manjka, ako upoštevamo, da se je pri štetju, ki se je vršilo to leto, veliko živine zamolčalo iz strahu pred event. revizicijami. To vedo župani, ki so štetje vodili, najbolje sami. Tudi razmerje med mlado in staro živino je precej tisto, kakor je bilo leta 1910.

Precej slabša slika pa je pri prašičih. Temu pa je vzrok, ker je bilo med vojsko veliko pomanjkanje krme; krompirju in repi je bila cena zelo visoka radi pomanjkanja živil in se vsled tega ni porabila za krmo prašičev. Vendar je število že precej dorastlo, — tako, da bo prišlo število prašičev v doglednem času na normalno stanje.

S tem upamo, bo javnost poučena in se ne bo da' begati z nerazumljivimi govoricami, katere širijo taki ljudje, ki zasledujejo kake osebne interese bodisi tudi na stroške resnice in dejanskega položaja.

g Vprašanje valute in vojnih posojil. Na anketi zastopnikov vseh slovanskih združenih zvez (Združene zveze v Ljubljani, Združene zveze v Celju, Zveze slovenskih združenj v Ljubljani, Združene centralne v Ljubljani) dne 11. t. m. so bile glede ureditve valute soglasno sprejete sledeče resolucije: 1. Rešitev valutnega vprašanja smatra združništvo kot nujno. Izdaja tozadevnih zakonov naj se zato pospeši. 2. Dokler se valutno vprašanje ne reši definitivno, naj se prepreči preplavljanje s kronami na ta način, da se čim preje uvede nova denarna vrednota. 3. Ta nova denarna vrednota naj se zamenja za sedanjo krono v razmerju 1:1. 4. Čimprej naj se uzakoni enoten davek na vojne dobičke, kateri naj se v višjih postavkah primerno poostri. Resolucije glede vojnih posojil se glase: 1. Država naj prevzame v izplačilo vojna posojila. 2. Pri tem naj varuje zlasti interese našega združništva in odredi, da se po združenih podpisanih vojna posojila popolnoma likvidirajo, ker so pri njih udeleženi večinoma revnejši sloji. 3. Pri finančnih poverjeništvih naj se sestavijo posebne komisije, ki naj ugotovijo množino vojnih posojil; v te komisije naj se pritegnejo tudi zastopniki združništva.

g Bencin in mineralna olja. V kratkem dospe iz Poljske drugi transport bencina in drugih mineralnih olj. Reflektanti naj javijo pismeno svoje potrebnosti odseku za prehrano v Ljubljani najkasneje do 31. avgusta t. l.

g Furnir za mizarje. Mizarji, kateri imajo hlode pripravljene za rezanje furnirja, naj to javijo Uradu za pospeševanje obrti v Ljubljani, ki je v dogovoru s »Slovonijom«, društvo na dionice za industrijo drva v Brodu«, da prevzame rezanje furnirja za ceno 20 vinarjev za kvadratni čevlj. K tem stroškom pridejo še stroški za dovoz in odvoz, ki znašajo za prevoz enega vagona Ljubljana—Brod in nazaj 1854 K. Rezanje furnirja se izplača le, ako se odpošlje celi vagon (10 m³) lesa, katere množina odgovarja circa 100.000 kvadratnih čevljev furnirja.

Aprovizacija.

a Ljubljanski prodajalci sladkorja se vabijo, da se zglase takoj v sladkorni centrali pri g. ravnatelju Lileku, radi nakazila sladkorja. Kilogram sladkorja stane v nadrobni prodaji 7 K 60 vin. Sladkor se prodaja na odrezek št. 1 sladkornih izkaznic za avgust.

Mlad trgovski sotrudenik-begunec iz Primorja išče primerne službe v trgovini z mešanim blagom in deželnimi pridelki. Natančni podatki se izvejo pri posredovalnem uradu za begunce v Ljubljani.

Begunec Franc Veljak iz Trsta, ki je služil od leta 1912. pri topn. p. št. 28 v Gorici, naj takoj javi svoj naslov posredovalnemu uradu za begunce v Ljubljani.

Proda se pisalna miza, slika, nekaj starih stolov, miza in omara s predali po nizki cen. Franca Jožela cesta 5. II. levo. 5004

Živila, posebno mast, jajca in druge potrebščine (drva), kupuje »Društvo jugoslov. državnih uslužbencev« v Mariboru. 5016

Stenotipkarica s 1 1/2-letno pisarniško prakso želi primerne službe. Ponudbe na upravnistvo »Slovenca« pod št. 4974.

Išče se lokal za manjšo tiskarno takoj ali pozneje. Cenjene ponudbe pod »L. T. C.« na upravnistvo »Slovenca«.

Stanovanje v treh do štirih sobah, s kopalnico, palnico, vodovodom, električno razsvetljavo, in pritliklinami v Ljubljani ali bližnji okolici, se išče. Hišnemu gospodarju so drva čez zimo zastoj na razpolago. Ponudbe pod »najno« na upravnistvo.

Soba, prostorna in svetla v bližini sodniške palače se išče za dva gospoda. Ponudbe pod »sodnja« na upravnistvo.

Sobarica, izurjena tudi v šivanju se takoj sprejme. Dobra plača in hrana zasigurana. P. Magd. Ljubljana. 4950 (3)

Inteligentna gospodična, ki ima res ljubezen do otrok z znanjem glasovirja se sprejme, samo čež dan ali tudi z popoldne oskrbo b otrokom Cenj. ponudbe P. magd. Ljubljana.

Kontoristinja

katera mora obvladati popolnoma samostojno slovensko in nemško korespondenco in knjigovodstvo, se sprejme. Ponudbe z zahtevo plače in sliko na trdko P. ZAJC, CELJE.

L. Jugoslovanski anončni in informacni zavod Beseljak & Rožanac.

Advokat

Dr. Juro Adlešič

posluje zopet od 8—12 in 3—6 ure v Sodni ulici št. 15, pritličje.

Mlin v Smledniku

pri Medvodah z gospodarskimi poslopi in zemljišč, se odda v najem. Pismene ponudbe je nasloviti na: P. P. Goricanec, pošta Medvode, Gor.

Proda se

pianino in 2 harmonija Ivan Kacin, Radeckega c. 1. Ljubljana. 4979(3)

Mizarski pomočnik,

zmožen v-akega v to stroko spadajočega dela, zadnji čas delovodja v tovarni stolov, išče primerne službe. — Cenjene ponudbe na upravo Slovenca pod »Delovodja«. 4995

STYRIA

krema za čevlje, prima voščeno blago v pločevinastih dozah razl. velikosti la maščoba za usnje v pap. dozah s kovinskim pokrovcem.

STYRIA KEM. TOVARNA Gradec, Josefigasse 1.

Zastopstvo za Jugoslovijo se odda solid. tvrdki 5012 2

Z 11. avgustom 1919 je začelo v Celju poslovati obratno vodstvo državnih železnic in je žel. ravnateljstvu Ljubljana podrejeno.

Ravnatelj: Golob.

Vozniki

z dvema ali enim konjem za vožnje se sprejmejo proti dobri plači. Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 5018.

VAZELIN

medicinalni, tehniški, kremo za čevlje, vosek za likanje parketov dobavlja v vsaki množini in najlepše kakovosti tovarna vazelina, PRAHA - KARLIN, poštni predal.

Na prodaj:

bukova metrska drva

okrog 1600 m³, 800 kosov

bukovih hlodov

v izmeri 250 m³, smrekov in jelov les deloma preležan okrog 1750 hlodov v izmeri okrog 400 m³, vse na Boču Windsebgätz-ovo posestvo. — Ponudbe po ogledu na lici mesta na M. Br'snik-a, Ad. Wieselmann-ovi sekvester v Rogatcu.

Škotski poni

z vozom in opremo vred, pripraven za otroke, na prodaj. — Ogleda se lahko v hlevu ga. Frana Mikliča, hotel Južni kolodvor v Ljubljani, Kolodvorska ulica.

Odda se

za košnjo več travnikov lepe in dobre otave.

Jos. Turk, Ljubljana Sv. Petra cesta 3.

Išče se

dober, marljiv, pošten, mlad, oženjen

vincar

brez otrok, kateri bi bil voljan prevzeti na svojo oskrbo en in pol orala vinograde z vsem gospodarstvom v okolici Zagreba. Nastopi takoj. Prednost ima Slovenec. Ponudbe je poslati pismeno na

dr. Aleks. Badaj, ZAGREB.

Doc. dr. Alfred Šerko

ordinira za živčne bolezni od 2—3 pop.

v Vegovi ulici šte. 2 (Kongresni trg).

Velika tovarna slamnikov v Rumuniji išče dobro izvežbanega

tehničnega ravnatelja

Natančen naslov se izve v upravnistvu tega lista po št. 4952.

Stanovanje v Sarajevu

obstoječe iz 4 sob s pritliklino, kopalnico, elektr. razsvetljavo, plinom itd. proti zamenjavi stanovanja s 3 sobami v Ljubljani. Medsebojna zamenjava poštiva po dogovoru. Več se poizve v Ljubljani, Gradišče št. 10, pritličje od 13—14. ure. 5001

V popravo sprejema vse mehke

klobuke

za gospode, kakor tudi vsakovrstne damske klobuke.

IVAN ORAZEM, Mengeš št. 70.

Gostilničar FRANC ŽLEBNIK v Liblčah na Koroskem išče

pridno in pošteno

natakarico ozir. oskrbnico

katera je sposobna samostojno voditi gostilničarsko obrt in druga mala hišna dela proti mesečnem plačilu ali pogojeni proviziji od litra prodane pijače. Katera želi to službo nastopiti, naj se oglasi takoj osebno ali pa pismeno, vsaj pa v teku 8 dni po razglasu.

Učiteljska tiskarna v Ljubljani naznanja žalostno vest, da je nje dolgoletni zvesti sotrudič, gospod

Janko Dimic

strojni stavec

v nedeljo, dne 24. avgusta t. l. ob 1/2 6. uri zjutraj v 36. letu svoje starosti mirno preminul.

Pogreb bo v ponedeljek 25. avgusta t. l. ob 17 1/2 uri popoldne iz hiše žalosti, Cegnarjeva ul. št. 8 na pokopališče pri Sv. Križu.

Bodi vrlému možu ohranjen trajen spomin!

Ljubljana, dne 25. avgusta 1919.

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem javljamo pre-tužno vest, da je naš iskrenoljubljeni in nepozabni sin oz. brat

Gvido Schmalz

ključavničar

v 19. letu starosti v petek 23 t. m. v Tomačevem v Savi pone-srečl.

Nepozabnega pokojnika priporočamo v blag spomin.

V Ljubljani, dne 26. avgusta 1919.

Gvido in Roza Schmalz,
starši,

Ivan in Ivanka,
brat in sestra.

V globoki žalosti javljamo vsem sorodnikom, prija-teljem in znancem, da so naš nad vse dobri in skrbni ata

Jožef Bidovec

danes ob 3/4 na 2 ponoči, prevideni s sv. zakramenti za umi-rajoče v 79. letu starosti po mučni bolezni izdihnili svojo blago dušo.

Pogreb se vrši v sredo 27. avgusta ob 8. uri na farno pokopališče v Gorilah.

Predragega pokojnika priporočamo v molitev.

Zalog pri Gorilah, dne 25. avgusta 1919.

Žalujoči ostali.

Zahvala.

Za vse izraze iskrenega sočutja, za lepe cvetke in za mnogobrojno, častno spremstvo na zadnji poti naše nepo-zabne mame, gospe

Uršule Souvan roj. Kump

izrekamo svojo prisrčno zahvalo.

Rodbini Souvan - Kump.

V Ljubljani, 23. avgusta 1919.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.

Naročajte in širite „Slovenca“!

Službeni razpisi.

Pri Turjaški graščini se razpisuje:

1 stalno mesto **krajnega gozdarja.**

Prosilec mora dokazati nižjo državno skušnjo za gozdarstvo in prakso v gozdnem zavodu in v tehnični pomožni službi.

1 stalno mesto

gozdarskega adjunkta

pri gozdnem in upravnem uradu. Prosilec mora dokazati nižjo državno skušnjo za gospodarstvo in prakso v pisarniškem delu in knjigovodstvu. Oba prosilca morata dokazati še stárost, domovinsko pravico in dosedanje službovanje.

Plačilo po dogovoru. — Prošnje naj se vložijo takoj pri Grof Aursperga gozdnem in upravnem uradu v Nameršlju, pošta Studenec pri Ljubljani.

Resna ženitna ponudba.

27 letni fant, sin veleposestnika, si želi v svrhu skorajšnje ženitve znanja z gospo-dično ali vdovo 22 do 30 let staro, v Državi SHS, katera naj bi imela precejš-nje posestvo na deželi (ne v mestu). Po-nudbe s sliko in popolnim naslovom na upravo „Slovenca“ pod šifro „Jugoslovan“.

Izurj. prodajalka

slovenskega in nemškega jezika popolnoma zmožna se išče za takoj za trgovino na drobno. Oziralo se bo samo na prvo-vrstne močiz dobrimi spričevali. Tvrda Henrik Kenda, Ljubljana

Zastopnik inozemske tvrdke kupi večjo množino že zgotovljenih

DRV

Obvezne ponudbe s skrajno ceno, do-bavnim časom in opisom istih na: „Ljubljana — poštni predal 151.“

Stanovanje na Dunaju

IV. okraj, obstoječe iz 3 oziroma 4 sob, električno in plinovo razsvetljavo, kopelj itd. se zamenja za enako ali manjše v Ljubljani. Obvestila v trgovini Kollman, Ljubljana. 4999 (3)

Stanovanje

z dobro hrano se išče za enega dečka VI. gimnaz. razreda pri skrbni družini.

Obvestila: Trgovina Kollman, Ljubljana. 4989 (3)

Komptoristinja

se išče za takojšnji nastop. Perfektna zmožnost slovenske in nemške stenogra-fije, strojepisja, da je natančna delavka in dobra računarica. Prednost imajo one, ki so zmožne francoskega ali laškega je-zika in one z večletno prakso. Ponudbe pod „lesna industrija“ na upravnistvo.

Hlapec

boljši po-šten mož se takoj sprejme pri večjem posestvu

blizu Ljubljane. Plača po dogovoru. Pismene ponudbe na upravnistvo lista pod „pošten 4894.“

Napredaj je malo rabljen

stroj za izdelovanje parketov

fabrikat „Zimmermann Witwe, Wien.“. Dopisi pod „Lesna industrija“ 4919 na upravnistvo „Slovenca“.

Kupi se

parni kotel

(„Ausdampfapparat“) z vso izparilno pripravo za sode, oziroma tudi brez nje. Ponudbe na: Gospodarska zveza Spodnja šiška, Ljubljana.

Rudniško ravnanje v Kočevju

potrebuje enega

železo - strojarja

in dva kurača

Reflektanti naj se zgledajo pri rud-niškem ravnanju v Kočevju.

Rudniško ravnanje v Trbovljah

potrebuje večjo množino

TESARJEV

Ker primanjkuje stanovanj za oženjene, se sprejmejo samo samski delavci. — Reflektanti naj se zgledajo pri rud-niškem ravnanju v Trbovljah.

Temeljna kreda

(Grundkreide)

vsako množino, cele vagona po cenah brez konkurence nudi tvrdka M. Tomažin, Ljubljana, Pred pralami 23

Prvovrstna

vozna kolesa

plašče in cevi

in vsa zraven spadajoča dela priporoča

IGN. VOK

specialna trgovina s šivalnimi stroji in kolesi

Ljubljana, Sodna ulica 7.

Razglas.

dne 30. avgusta 1919 ob 9. uri javna dražba 2 težkih in 2 huculskih žrebcev na jahalnici državne žrebčarne na Selu pri Ljubljani.

Državna žrebčarna na Selu.

Št. 13.587/mag.

Razglas.

Ministrstvo trgovine in industrije.

Odsek za upravo neprijateljske imovine, VII., št. 2463.

Beograd, 19. julija 1919.

Zakon o postopanju z imovino podanikov neprijateljskih držav z dne 17. avgusta 1915, ki se je vsled sklepa ministrskega sveta z dne 5. februarja 1919 razširil na celo kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev, obsega v svojem členu 4 kot imovino tujih podanikov tudi ves gotovi denar, vrednostne papirje in razne denarne prejeme.

Vsled tega se v zmislu čl. 19 in 21 tega zakona ne sme ničesar izplačati, kar bi imeli podaniki neprijateljskih držav terjati od posameznikov ali podjetij (domačih, tujih, mešanih), ampak z ozirom na čl. 23 zakona postopati po čl. 11 tega zakona in izročiti Upravi fondov.

Zategadelj in pa na podlagi čl. 20 zakona o postopanju z imovino podanikov neprijateljskih držav, čl. 3, 5 in 16 pravil-nika za izvedbo tega zakona odrejam, da vse osebe (fizična ali podjetja, bodisi tuja, mešana ali čisto domača) izpolnijo svojo zakonito dolžnost, da namreč vse take dolgove in pre-jemke ter depozite neprijateljskih podanikov v kakršnikoli obliki takoj prijavijo podrejenemu ministrstvu; da nikomur teh oseb ali podjetij ničesar ne izplačajo, bodisi pod katerim-koli naslovom, ampak denar potem tega ministrstva polože v depozit Upravi fondov; samo tako se osvobodijo svoje obvez-nosti napram njim.

Kdor bi postopal nasprotno, bi ga zadele vse posledice čl. 21 zakona o postopanju z imovino podanikov neprijatelj-skih držav.

Minister trgovine in industrije

dr. V. S. Veljkovič l. r.

Ta odredba se razglaša v področju deželne vlade za Slo-venijo s pripombo, da se prijave pošiljajo podpisane od-delku in denar nalaga potom tega oddelka pri Deželni banki v Ljubljani.

V Ljubljani, dne 12. avgusta 1919.

Deželna vlada za Slovenijo.

Oddelek za trgovino in obrt.

Dr. Marn l. r.

Sam. Pollak, Zagreb, Jelačićev trg 6

Najcenejši nakup **manufakturnega blaga**

na debelo kakor: cefiri, šifoni, barhenti, velour, ta-nele, modra tiskovina, kord-baržuni, hlačevina etc.

Sam. Pollak, Zagreb, Jelačićev trg 6.

Razglas.

Javni vodovod za mesto Kranj in okolico v Kranju raz-pisuje službo

vodovodnega monterja.

Mesečna plača 200 K, draginjska doklada 250 K in dnev-nine za dela izven Kranja po 3 K ter 15% od čistega dobička pri hišnih instalacijah. Službo je nastopiti 1. oktobra 1919.

Prošnje z dokazili o dosedanjem službovanju, spričevala sposobnosti itd. je predložiti vodovodnemu odboru v Kranju do 15. septembra 1919.

Javni vodovod za Kranj in okolico

v Kranju, dne 23. avgusta 1919.

Predsednik F. Polak s. r.

Rezan in okrogel les

tramove — drva — ogije. kupuje vsako množino

„DRAVA“, lesna trgovska in industrijska družba z o. z. v Mariboru.

Razpis licitacije.

U državnim svilarama u Novom Sadu i Pančevu nalaze se sledeće količine sirove svile:

- 1700 kg Grèges extra gelb 13/15 u Pančevu
- 200 kg Grèges I^o Jilo (mizin) 16/18 u Novom Sadu
- 800 kg Grèges extra gelb 16/18 u Novom Sadu
- 900 kg Grèges extra gelb 18/20 u Novom Sadu
- 5000 kg Struse
- 5000 kg Mazerati

Na gore navedenu robu Ministarstvo poljoprivrede odsek za Bačku, Banat i Baranju ovim raspisuje ofertalnu licitaciju i pozivaju se reflektanti, da svoje zapečaćene ponude uključi-vo do 15. rujna t. g. podnesu.

U Novom Sadu, dne 15. VIII. 1919.

Priporočajo se cenjenim čitateljem sledeče domače tvrdke:

(Za dvakratno objavo v tednu se računa 4 krone.)

Brionice Zajec Fran, Dunajska cesta 14.	Kavarne »Prešeren«, Sv. Petra nasip 1. »Union«, Miklošičeva cesta 1.	Mizarji Bizjak Peter, Spod. šiška 136. Trink Alojzij, Linhartova ulica 8.	Prodajalne baro Brata Eberl, Miklošičeva cesta.	Trgov. z mešan. blagom Šerbec Friderik, Stari trg 4.
Elektrotehnika »Svetla«, Mestni trg 25.	Knjigarne Jugoslovanska knjigarna, Pred škofijo.	Manufakturne trgovine Petkosig Jos., Stari trg 4. Schuster Anton, Stritarjeva ul. 7.	Restoracije »Union«, Miklošičeva cesta 1.	Trgovine z dežniki in solčniki Mikuš L., Mestni trg 15.
Gostilne Ložar, Jernej, Sv. Petra nasip 19. Olup Josip, Pod Trančo.	Knjigoveznice Knjigovoznica K. T. D., Kopitarjeva ulica 6.	Modne trgovine Magdič Pavel, Aleksandrova cesta.	Stabena podjetja Černe Andrej, Sv. Petra cesta 23.	Urovarne Adamič Ivan N., Sv. Petra cesta št. 33.
Hoteli »Union«, Miklošičeva cesta 1.	Konfekcijske trgovine Olup Josip, Pod Trančo.	Parfumerije in kozmetika »Uranus«, Mestni trg 11.	Špedicijska podjetja »Balkan«, Dunajska cesta 33. (Tel. 366.) Uher F. & A., Šelenburgova ulica št. 4. (Tel. 117.)	Zaloge pohištva Fajdiga Filip, Sv. Petra cesta 17.
Javna skladišča »Balkan«, L. Ljublj. javno skladišče, Dunajska cesta 33. (Tel. 366.)	Lekarne »Pri Mariji Pomažaj«, Resljeva cesta št. 1.	Podobarji Pengov Ivan, Kolodvorska ulica št. 20.	Trgovine s papirjem Prodajalna K. T. D., Kopitarjeva ulica 2. »Uranus«, Mestni trg 11.	

Import-Eksport
Westinghouse
Watt
Kremenezky
Metax

Baterije, žarnice, vseh tipov
elektrotehni. predmeti
Gen. rep. za kraljevstvo SHS
Janko Pogacar, Ljubljana, Mestni trg 25.

**MATTONIJEVA
GIESSHÜBLSKA**
PRIROJNA KISLA VODA

!! KONJAK !!

Pri slabostih v sled starosti, težkočah v
želodcu, pešanju moči je star
vinski konjak
pravo življenje vzbujajoče sredstvo
10 ve poliliterski steklenici pošlje z za
bojem vred za 60 K franko BENEDIKT
HEINTL, veleposelnik, grad Golič pri
Konjicah, Štajersko.

Elektra

društvo za elektrotehnično in
strojniško industrijo.

Inženjeri Rottenbücher i dr.

Telefon Zagreb Kukovičeva
inter. 8-84. ulica 32.

Brzojavi: Elektra, Zagreb.

Projektiranje in gradnja

naprav, koje spadajo v elektroteh-
niško in strojniško stroko.

Veliko skladišče

materijala, naprav in strojev, na-
bavljenih od prvotnih elektro-
tehniških tvornic.

Spalne in jedilne sobe,

kuhinjske oprave, postelje, spodnje
in vrhne modroce, umivalnike, vsa-
kovrstne omare, mize in stole iz
trdega in mehkega lesa, priporočata
Brata Sever, zaloga pohištva in
tapetniška delavnica, Ljubljana,
Kolizej. Vabimo na ogled!

Pravo žolto domače

milo za pranje

1 kg K 14,-, 1 za-
bojček okoli 3 1/2 kg
franko K 49,- po-
šilja po povzetju
zavod za eksport.

M. JÜNKER, ZAGREB,
št. 39, Petarjeva ulica 3. III.
Z naročilom se prosi poslati tudi
polovico zneska.

Milo za britje

1-3 kg K 30,-

Foaletno milo

po dnevni cen.

Krema za britje

porcel. lonček

K 8,- 1 tuc. K 55,-

Vse vrste

deželnih pridelkov

kupiše trgovina s
semeni

Sever & Komp.

Ljubljana, Wolfova ul. 12.

Prosimo ponudbe s
navedbo množine
in ceno.

**Domača tvor-
nica perila d.d.**

Zagreb, Jelačićev trg št. 2, II. nadstr.

nudi samo na debelo

moške srajce, spodnje hlače, mehke
ovratnike in drugo moško perilo.

Naročbe se izvršujejo po povzetju z obratno pošto.

PORTLAND CEMENT

prvovrstni dalmatinski, ponuja brezobvezno po K 6000- za vagon
(jamsčina za vreče znaša K 2000- za vagon) od obale Split.

Ljubljanska komercijalna družba z o. z.
Ljubljana, Bleiweisova cesta 18.

Naznanilo!

Slavnemu občinstvu naznanjava, da sva prevzela
gostilno „Narodni dom“ v Celju.

Skrbela bodeva za dobro in točno postrežbo ter se pri-
poročava za mnogobrojen obisk.

Ivan in Ana Cerne
iz Goriškega.

KOSTANJEV LES

kupi v vsaki množini strojna tovarna
Samsa & Co. v Ljubljani,
Marije Terezije cesta 2.

Julij Meinl, Ljubljana.
Kava
Gaj
Gokolada
Kakao
Sardine
Kondenz.
mleko
Malaga

Rum
Konjak
Likerji
Marmelada
Keksi
Riž
Trapstovski
sir

Fino
francosko
olje
primissima
v dozah
po 12 1/2 kg
in odprto.

Razpošilja se
po celem SHS kraljestvu
od 5 kg naprej.

4547

NAZNANILO!

Otvorila sva na Marije Terezije cesti št. 10. (Gospo-
svetska cesta) nasproti evangelijske cerkve, trgovino

**z železnino in poljedelskimi
stroji na debelo in drobno.**

Cenjenemu občinstvu zagotavlja sedanjim gospo-
darskim okolščinam primerno, točno postrežbo.

Priporočava se z
odl. spoštovanjem

ZALTA & ZILIC.

LJUBLJANA v avgustu 1919.

Mlatilnice

za ročni in vrtilni pogon, vrtila (gepeine) ostri-
niki, trijerji, slamozevnice za pogon z roko in
silo, sadne in venske stiskalnice, sadni mlini, brzoparilniki, stiskalnice
za seno in drugi poljedelski stroji so vedno v veliki izbiri v zalogi.

FRANC MITTI, Ljubljana, Martinova cesta 2
edina zaloga poljedelskih strojev tovarne UMRATH & COMP.